

HØRINGSNOTAT

NY

FAGSKOLELOV

med utkast til lovtekst

og lovspeil

-

Oppfølging av Meld.St.9

(2016-2017)

Fagfolk for fremtiden

Fagskoleutdanning

28. juni 2017

Innhold

1.	Innledning.....	5
1.1	Bakgrunn for høringen.....	5
1.2	Kort omtale av lovendringer i 2016 og 2017	5
2.	Forslagets hovedinnhold.....	6
2.1	Fagskoleloven	6
2.2	Studentsamskipnadsloven	7
3.	Lovstruktur	7
3.1	Bakgrunn.....	7
3.2	Departementets vurdering og forslag.....	7
4.	Presisering av ansvaret for fagskoleutdanning og fagskolene.....	8
4.1	Forholdet mellom fagskoleloven og kommuneloven, aksjeloven og stiftelsesloven	8
4.2	Fylkeskommunalt ansvar	9
4.3	Begrepet "tilbyder"	9
4.3.1	Bakgrunn	9
4.3.2	Gjeldende rett	9
4.3.3	Departementets vurdering	10
5.	Lovens formål.....	10
5.1	Bakgrunn for forslaget	10
5.2	Gjeldende rett.....	11
5.3	Departementets vurdering og forslag.....	11
6.	Lovens virkeområde	12
6.1	Bakgrunn for forslaget	12
6.2	Gjeldende rett.....	12
6.3	Departementets vurdering og forslag.....	12
7.	Akkreditering av fagskoleutdanning	13
7.1	Bakgrunn for forslaget	13
7.2	Gjeldende rett.....	13
7.3	Departementets vurdering og forslag.....	13
8.	Unntakshjemmel for at fagskoleutdanning kan ha tre års omfang	14
8.1	Bakgrunn for forslaget	14
8.2	Gjeldende rett.....	14
8.3	Departementets vurdering og forslag.....	14

9.	Godskriving og fritak	15
9.1	Bakgrunn for forslaget	15
9.2	Gjeldende rett.....	15
9.3	Departementets vurderinger og forslag.....	15
10.	Organisering av fagskolen og styrets ansvar	17
10.1	Bakgrunn for forslaget	17
10.2	Gjeldende rett.....	17
10.3	Departementets vurdering og forslag.....	18
10.3.1	Styret ved fagskolen	18
10.3.2	Styrets sammensetning	18
10.3.3	Administrativ og faglig ledelse ved fagskolen	20
11.	Tilrettelegging for studentorgan	21
11.1	Bakgrunn for forslaget	21
11.2	Gjeldende rett.....	21
11.3	Departementets vurdering og forslag.....	22
12.	Opptak	22
12.1	Bakgrunn for forslaget	22
12.2	Gjeldende rett.....	23
12.3	Departementets vurdering og forslag.....	23
12.3.1	Opptaksgrunnlag.....	23
12.3.2	Opptak på grunnlag av realkompetanse - aldersgrense	24
12.3.3	Felles forskrift om opptak	24
12.3.4	Nasjonal samordning av opptaket:	25
13.	Studiepoeng	25
13.1	Bakgrunn for forslaget	25
13.2	Gjeldende rett.....	25
13.3	Departementets vurdering og forslag.....	25
14.	Gradstildeling	26
14.1	Bakgrunn.....	26
14.2	Gjeldende rett.....	26
14.3	Departementets vurdering og forslag.....	26
15.	Vurdering av skikkethet	27
15.1	Bakgrunn for forslaget	27
15.2	Gjeldende rett.....	27
15.3	Departementets vurderinger og forslag.....	27
16.	Fremleggelse av politiattest.....	28
16.1	Bakgrunn for forslaget	28

16.2 Gjeldende rett.....	28
16.3 Departementets vurderinger og forslag.....	28
17. Rett til foreldrepermisjon og permisjon i forbindelse med fødsel.....	29
17.1 Bakgrunn for forslaget og gjeldende rett	29
17.2 Departementets vurdering og forslag.....	29
18. Nasjonal vitnemåls- og karakterportal.....	30
18.1 Bakgrunn for forslaget	30
18.2 Gjeldende rett.....	30
18.3 Departementets vurdering og forslag.....	31
19. Endring i fagskoleloven/samskipnadsloven – Tilknytning til samskipnad	31
19.1 Bakgrunn for forslaget	31
19.2 Gjeldende rett.....	31
19.3 Departementets vurdering og forslag.....	31
19.3.1 Rett til tilknytning.....	32
19.3.2 Grad av tilknytning.....	32
20. Endring i samskipnadsloven – Deling (fisjoning) av studentsamskipnader.....	33
20.1 Bakgrunn for forslaget	33
20.2 Gjeldende rett.....	34
20.3 Departementets vurdering og forslag.....	34
21. Overgangsordninger	35
22. Økonomiske og administrative konsekvenser	35
22.1 Vitnemålsportal.....	35
22.2 Tilrettelegging for studentorgan	36
22.3 Utvidede rettigheter for studenter i permisjon	36
22.4 Samskipnadstilknytning	36
23. Lovutkast	37
23.1 Ny lov om fagskoleutdanning	37
Kapittel 1 Formål og virkeområde	37
Kapittel 2 Akkreditering og godkjenning av fagskoleutdanning	37
Kapittel 3 Organisering av fagskolen	39
Kapittel 4 Fagskolens virksomhet.....	40
Kapittel 5 Studentenes rettigheter og plikter	42
Kapittel 6 Økonomi og tilsyn.....	47
Kapittel 7 Diverse bestemmelser	49
Kapittel 8 Ikrafttredelse	49

23.2 Endring i studentsamskipnadsloven.....	50
24. Lovspeil	51

1. INNLEDNING

Kunnskapsdepartementet sender med dette på høring et forslag til ny lov om fagskoleutdanning. Den nye loven skal erstatte lov om fagskoleutdanning av 20. juni 2003 nr. 56.

1.1 Bakgrunn for høringen

Med Meld. St. 9 (2016-2017) *Fagfolk for fremtiden - Fagskoleutdanning (Fagskolemeldingen)* tok Regjeringen et langt skritt på veien mot at fagskoler skal bli et likeverdig alternativ til universiteter og høyskoler, og også mot en mer enhetlig organisering og regulering av all høyere utdanning. Endringene som foreslås i meldingen skal klargjøre fagskolens plass i utdanningssystemet som en selvstendig del av høyere utdanning. Stortinget har i sin behandling av meldingen i hovedsak sluttet seg til Regjeringens forslag, med noen få endringer. Blant annet skal fagskoleutdanning benevnes som "høyere yrkesfaglig utdanning. Departementet mener at dette er et godt begrep for fagskoleutdanningen, med tydelig signal om nivå, plassering og kjennetegn på utdanningen. Fagskolen ligger på nivå over videregående opplæring og skal ha en yrkesfaglig innretning.

Regjeringens politikk for fagskoleutdanning, signalisert gjennom Fagskolemeldingen og gjennom de endringene som foreslås i dette høringsutkastet, tydeliggjør at utdanningen skal dekke et behov for korte og yrkesrettede utdanninger, og tilføre Norge arbeidskraft som ikke universitetene og høyskolene tilbyr. Fagskoleutdanning er nødvendig for Norge som kunnskapsnasjon, fordi det er et stort behov for gode, yrkesrettede og spesialiserte utdanninger både i offentlig sektor og lokalt og regionalt næringsliv. Fagskolene vil i fremtiden spille en viktig rolle i utviklingen av en utdanningspolitikk som møter fylkenes og regionenes behov, og være en møteplass for regionale og nasjonale aktører for kompetanseutvikling.

1.2 Kort omtale av lovendringer i 2016 og 2017

Høsten 2014 ble NOU 2014: 14 *Fagskolen – et attraktivt utdanningsvalg* lagt frem.

Fagskoleutvalget foreslo blant annet å styrke studentenes rettigheter.

Kunnskapsdepartementet fulgte opp utvalgets anbefaling ved å fremme forslag om endringer i fagskoleloven i Prop. 95 L (2015-2016) *Endringer i fagskoleloven (om studentrettigheter m.m.)*. Hensikten var å styrke fagskolestudentenes rettigheter og skape forutsigbarhet for studentene, fagskolene, fagskoleeierne og andre interessenter. Departementet mente at det så langt som mulig bør være tilsvarende regelverk og rettigheter for studentene på fagskoler, som det er for studenter på høyskoler og universiteter, og foreslo derfor bestemmelser i fagskoleloven som tilsvarte reglene i universitets- og høyskoleloven. I proposisjonen foreslo departementet bestemmelser om blant annet gjennomføringen av eksamen, retten til å klage på formelle feil og sensur ved eksamen, samt krav om politiattest og vurdering av skikkethet i enkelte fagskoleutdanninger. Videre foreslo departementet hjemmel til å etablere et nasjonalt

klageorgan for fagskolestudenter, regulering av adgangen til å markedsføre seg som fagskole samt en ordning for generell godkjenning av utenlandsk fagskoleutdanning. Endringene trådte i kraft 1. juli 2016.

Kunnskapsdepartementet satte ned en ekspertgruppe i 2013 som skulle utrede endringer i regelverket om private høyskoler og fagskoler. Bakgrunnen for dette var et uklart regelverk, særlig når det gjaldt de private aktørenes disponering av midler. Ekspertgruppens mandat inkluderte å foreslå endringer i kravet om at midler skal komme studenter til gode og tydeliggjøre tilsynsansvaret for fagskoler og høyskoler. Ekspertgruppens arbeid ble fulgt opp av departementet i [Prop. 44 L \(2016-2017\) Endringer i lov om universiteter og høyskoler og lov om fagskoleutdanning \(organisasjonsform, disponering av tilskudd og egenbetaling mv.\)](#). I denne proposisjonen ble det blant annet foreslått regler om organisasjonsform, disponering av midler, styrets oppgaver og departementets tilsyn. Prop. 44 L (2016-2017) ble lagt frem for Stortinget 16. desember 2016, og Stortinget fulgte opp med lovvedtak i tråd med forslagene i proposisjonen 30. mars 2017¹. De nye lovbestemmelsene er sanksjonert av Kongen i statsråd den 9. juni og trer i kraft ved årsskiftet.

2. FORSLAGETS HOVEDINNHOLD

2.1 Fagskoleloven

Gjeldende fagskolelov er en overordnet rammelov som angir hovedkriteriene for godkjenning av fagskoleutdanning, for studentenes rettigheter og plikter, og om ansvar, eierskap, organisering, økonomi og tilsyn. Departementet ønsker at den nye loven skal ha en annen struktur. Vi foreslår å dele loven inn i kapitler, og med en tematisk kapittelinndeling, slik at de bestemmelsene som naturlig hører sammen blir plassert sammen. Bestemmelsene blir nummerert fortløpende.

Kunnskapsdepartementet har samarbeidet med Språkrådet om utarbeidelse av forslag til ny lov og lovtekst. Klarspråk-prosjektet har medført at mange bestemmelser har endret oppbygning og språkdrakt. Innholdet i bestemmelsene, altså hva bestemmelsene skal regulere og vilkårene for reguleringene, er i hovedsak de samme..

I tillegg til forslag om endring av lovstruktur og språklige endringer inneholder dette høringsutkastet forslag om endringer av gjeldende bestemmelser, og forslag til nye bestemmelser som en oppfølging av Fagskolemeldingen og Stortingets behandling av denne. I Fagskolemeldingen har Regjeringen foreslått en rekke tiltak. Disse tiltakene skal blant annet bidra til økt kvalitet i fagskoleutdanningen, bedre styring og organisering av fagskolen, å øke arbeidslivets involvering i fagskolene og ytterligere styrke studentenes rettigheter. I tillegg til oppfølging av meldingstiltak foreslår departementet å lovfeste rett til fødselspermisjon for studenter og en hjemmel som gir en plikt for fagskolen til å legge til rette for studentorgan.

¹ Innst.S 225 L (2016-2017)

Departementet foreslår å endre enkelte begreper i fagskoleloven. Det foreslås blant annet at "tilbyder" erstattes med "styret" eller "fagskolen", slik at ansvar og rolle blir klarere, jf. kapittel 4.3. Videre foreslår departementet å endre begrepet "godkjenning" i gjeldende fagskolelov § 1 andre ledd og § 2 til "akkreditering". Disse endringene innebærer ikke endring i rettstilstanden, men er en tydeliggjøring av ansvar, roller og oppgaver.

Alle endringer som vil medføre endring i rettstilstanden er uttrykkelig omtalt i dette høringsutkastet. Disse forslagene er også i lovutkastet merket "NY". De bestemmelsene som videreføres fra gjeldende lov, der det kun er gjort språklige endringer, er i hovedsak ikke omtalt i selve høringsnotatet. Forarbeidene til disse bestemmelsene finnes i Prop. 95 L (2015-2016) og Prop. 44 L (2016-2017), i Ot.prp.nr.32 (2002-2003 "*Om lov om fagskoleutdanning*"), og i Ot.ptp.nr.39 (2006-2007) "*Om lov om endringer i lov 20. juni 2003 nr. 56 om fagskoleutdanning*". I lovutkastet har de videreførte bestemmelsene henvisninger til hvor de er å finne i den gjeldende fagskoleloven. I tillegg er det også lagt ved et såkalt "lovspeil"; som viser hvor bestemmelsene i gjeldende lov kan finnes igjen i forslaget til ny lov.

2.2 Studentsamskipnadsloven

Høringsnotatet omfatter også forslag om endring av lov om studentsamskipnader. Forslagene kommer dels for å følge opp Fagskolemeldingen slik at fagskolers rett til å knytte seg til en studentsamskipnad blir lovfestet. Videre foreslår departementet en lovfesting av adgang til oppdeling (fisjon) av studentsamskipnader. Dette er en lovfesting av praksis knyttet til organiseringen av studentsamskipnadene. I studentsamskipnadsloven refereres det til reglene i kapittel 13 i aksjelovent som omhandler fusjon av aksjeselskaper, og denne brukes når sammenslåing av studentsamskipnader er aktuelt. Fisjon av studentsamskipnader er derimot ikke eksplisitt regulert i studentsamskipnadsloven, og det er derfor hensiktsmessig å lovfeste en slik adgang.

3. LOVSTRUKTUR

3.1 Bakgrunn

Gjeldende fagskolelov har vært endret flere ganger. Det er fremmet to lovproposisjoner for Stortinget siden våren 2016², og det ble fastsatt en rekke nye bestemmelser. Lovens omfang har økt kraftig. Departementet mener at det nå er nødvendig med en gjennomgang av lovens oppbygning og struktur, og at det er mest hensiktsmessig å fastsette en ny fagskolelov som har en annen struktur og oppbygning.

3.2 Departementets vurdering og forslag

Lovavdelingen i Justisdepartementet anbefaler i sin veileder om lovteknikk at "dersom loven er av noe størrelse, bør den deles inn i kapitler". Målet med ny struktur er at det skal bli enklere å finne frem i loven, og at en omstrukturering skal komme brukerne til gode. Et viktig hensyn er også at strukturen som velges legger til rette for fremtidige lovendringer. Etter

² Prop. 95 L (2015-2016) og Prop. 44 L (2016-2017)

departementets vurdering vil en kapittelvis inndeling, der kapitteloverskriften henviser til området lovbestemmelsene skal regulere, bidra til at loven blir tilgjengelig og leservennlig for alle som ønsker å sette seg inn i bestemmelser i loven.

Departementet foreslår å dele loven inn i åtte kapitler. Kapitteloverskriften henviser til hvilket området lovbestemmelsene skal regulere:

Kapittel 1 Formål og virkeområde

Kapittel 2 Akkreditering og godkjenning av fagskoleutdanning

Kapittel 3 Organisering av fagskolen

Kapittel 4 Fagskolens virksomhet

Kapittel 5 Studentenes rettigheter og plikter

Kapittel 6 Økonomi og tilsyn

Kapittel 7 Diverse bestemmelser

Kapittel 8 Overgangsordninger og ikrafttredelse

De enkelte bestemmelsene vil få løpende nummerering.

Med ny struktur og et mer omfattende innhold foreslår departementet at fagskoleloven etableres som en ny lov, med samme tittel som gjeldende fagskolelov, men med ny fastsettelsesdato og ikrafttredelsesbestemmelse.

4. PREISERING AV ANSVARET FOR FAGSKOLEUTDANNING OG FAGSKOLENE

4.1 Forholdet mellom fagskoleloven og kommuneloven, aksjeloven og stiftelsesloven

Fagskoleloven er en særlov, og gjennom denne er ansvaret for fagskolen lagt til styret for fagskolen. I utkast til ny fagskolelov blir reglene om styring, organisering og struktur for fagskolene, reglene om rettigheter for studenter og plikter for fagskolene med videre, langt på vei harmonisert med reglene i universitets- og høyskoleloven. Om forholdet mellom det generelle lovverket og universitets- og høyskoleloven følger det av merknadene til universitets- og høyskoleloven § 8-1 i Ot.prp. nr. 79 (2003-2004) *Om lov om universiteter og høyskoler* at ved en eventuell motstrid mellom universitets- og høyskoleloven og generell lovgivning vil de særlige bestemmelsene om styring i universitets- og høyskoleloven gå foran. Departementet mener at ved en eventuell motstrid mellom fagskoleloven og kommuneloven vil bestemmelsene i fagskoleloven gå foran siden fagskoleloven er en særlov.

Det følger av kommuneloven at Fylkestinget er gitt særlige styringsvirkemidler overfor fylkeskommunale foretak, jf. kommuneloven §§ 63 og 65. Fylkeskommunen som eier vil ha mulighet til å påvirke driften av en fylkeskommunal fagskole gjennom fastsetting av vedtekter, gjennom generalforsamling og ved valg av styremedlemmer. Som eier kan Fylkeskommunen også gi styringssignaler gjennom å fastsette vilkår i forbindelse med budsjettildelinger. Disse forholdene gjør at fylkespolitiske organer kan ha stor innflytelse på styringen av fylkeskommunale fagskoler.

For private fagskoler organisert som aksjeselskap eller stiftelse er disse regulert av aksjeloven eller stiftelsesloven. Den grunnleggende ansvarsfordelingen mellom eier, styre og ledelse er regulert av aksje- eller stiftelsesloven, se for øvrig merknad til Prop. 44 L (2016–2017) kap. 16 "merknader til bestemmelsene".

4.2 Fylkeskommunalt ansvar

Fylkeskommunen ble tillagt ansvaret for fagskolene i 2009, uttrykt i fagskoleloven § 1 a. Lovendringen ble foreslått i Ot.prp. nr. 10 (2008–2009) *Om lov om endringer i forvaltningslovgivningen mv. (gjennomføring av forvaltningsreformen)*. Gjennom Stortingets vedtak overtok fylkeskommunene ansvaret for fagskolene fra staten, og med dette også ansvaret for finansiering av fagskoleutdanningen. Ved behandlingen av Meld. St. 22 (2015-2016) *Nye folkevalgte regioner – rolle, struktur og oppgaver* (Regionmeldingen) våren 2016, ga Stortinget sin tilslutning til at eierskapet til de offentlige fagskolene fortsatt skal ligge til det regionale folkevalgte nivået, jf. Innst. 377 S (2015-2016) *Nye folkevalgte regioner – rolle, struktur og oppgaver*.

Fylkeskommunene har gjennom fagskoleloven ansvaret for å sørge for at det tilbys godkjent fagskoleutdanning som tar hensyn til lokale, regionale og nasjonale kompetansebehov innenfor prioriterte samfunnsområder. Fylkeskommunen kan oppfylle dette ansvaret ved at de tilbyr fagskoleutdanning selv, eller ved å legge til rette for at private utdanningstilbud dekker etterspørselen.

Høsten 2016 var det til sammen registrert 85 godkjente fagskoler i Norge, av disse var 38 offentlige og 47 private.

Det er private utdanningstilbud som får offentlige tilskudd, og disse tilskuddene blir fordelt gjennom fylkeskommunen. Fylkeskommunene må legge til rette for gode samarbeidsordninger som tillater studentene å velge fagskoletilbud på tvers av region- og fylkestilhørighet og uavhengig av hvem som står som eiere av fagskoletilbudet.

Stortingets vedtak om fortsatt fylkeskommunalt ansvar for fagskoleutdanningstilbudet medfører at gjeldende bestemmelse om fylkeskommunalt ansvar videreføres uten endringer. Departementet foreslår å flytte bestemmelsen inn i en egen paragraf for å fremheve ansvaret fylkeskommunen har for å tilby fagskoleutdanning. Siden lovstrukturen endres, flyttes bestemmelsen til lovutkastet § 3.

4.3 Begrepet "tilbyder"

4.3.1 Bakgrunn

I meldingen er det lagt vekt på at styringen av fagskolene skal styrkes. De grepene som er presentert i Fagskolemeldingen skal bidra til at styrene blir mer profesjonelle og tydeliggjøre at de har et overordnet ansvar for fagskolens virke og drift.

4.3.2 Gjeldende rett

Begrepet "tilbyder" brukes i gjeldende lov om både eieren av en fagskole, styret ved fagskolen og om utdanningsinstitusjonen, og omfatter beskrivelse av både rolle og ansvar. I

gjeldende lov er det ikke alltid klart om det er eier eller styret som har ansvaret for de ulike oppgavene, siden mange av oppgavene skal utføres av "tilbyder".

4.3.3 Departementets vurdering

Departementet mener det er uheldig at det samme begrepet i loven har forskjellig betydning alt etter hvilken kontekst begrepet blir brukt i. Dette kan skape forvirring for brukerne av loven, og det kan skape uklare ansvarsforhold.

Universitets- og høyskoleloven plasserer gjennomgående det overordnede ansvaret for ulike oppgaver hos styret for institusjonen. Departementet foreslår å plassere ansvaret tilsvarende for fagskolene, og på denne måten tydeliggjøre at det er styret ved fagskolen som har det øverste ansvaret for drift og økonomi, for at studentenes rettigheter blir ivaretatt, for at fagskolen oppfyller sine plikter overfor eiere, myndigheter og studenter og andre.

Departementet foreslår derfor at uttrykket "tilbyder" ikke lenger brukes i noen sammenheng i loven. Vi foreslår at betegnelsene "styre" og "fagskole" benyttes der hvor det er nødvendig for å beskrive hvilket ansvar styret eller fagskolen har, og også for å presisere hvilken rolle aktøren har.

Selv om begrepet "tilbyder" tas ut av loven endres ikke de overordnede ansvarsforholdene for fagskoler og fagskoleutdanning. Fylkeskommunen vil også i fremtiden være ansvarlig for at regionen har et tilfredsstillende tilbud om fagskoleutdanning, blant annet gjennom tildeling av tilskudd.

Videre kan fylkeskommunen tilby offentlig fagskoleutdanning gjennom å drive fylkeskommunale fagskoler. Fylkeskommunen kan fortsatt aktivt styre de fylkeskommunale fagskolene gjennom finansiering, ved å oppnevne styrerepresentanter til fagskolene, og å være aktive og profesjonelle aktører ved tilpasning av det totale tilbudet av fagskoleutdanning i regionen og i fylket.

Fagskolens eiere er enten offentlige aktører som fylkeskommunen, staten eller aksjeselskaper, stiftelser og i noen tilfeller studieforbund. Hvordan eierne er organisert kan ha betydning for regler om styre. Dette er omtalt nærmere under kapittel 9 om styret.

5. LOVENS FORMÅL

5.1 Bakgrunn for forslaget

Regjeringen har økte ambisjoner for fagskolene, og ønsker at dette gjenspeiles ved at fagskolenes nivå og plassering i utdanningssystemet slås fast i loven.

I Fagskolemeldingen omtales fagskoleutdanning som "høyere yrkesutdanning" jf. meldingens tiltak nr. 2³. I Innst. 254 S (2016-2017) *Fagfolk for fremtiden - Fagskoleutdanning* mener

³ <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-9-20162017/id2522412/sec3#KAP11>

Stortingskomiteen at dette uttrykket er noe upresist, og de går derfor inn for at fagskoleutdanningen kalles "høyere yrkesfaglig utdanning".

I tiltak nr. 20 i Fagskolemeldingen foreslås det også å lovfeste at fagskoleutdanningen skal ligge på nivået over videregående utdanning fordi dette er en mer presis angivelse av nivå enn i gjeldende bestemmelse, som sier at fagskoleutdanning skal bygge på videregående utdanning.

5.2 Gjeldende rett

I gjeldende fagskolelov § 1 beskrives formålet med fagskoleutdanning slik: "Lovens formål er å sikre fagskoleutdanninger av høy kvalitet gjennom en offentlig godkjenningsordning. Loven skal bidra til at studenter ved fagskoleutdanninger får tilfredsstillende vilkår."

Gjeldende formålsparagraf etablerer et system for offentlig godkjenning av fagskoleutdanninger, både private og offentlige, og skal sørge for at studentene ved fagskoleutdanningene får tilfredsstillende vilkår.

Gjeldende fagskolelov er en overordnet rammelov som angir hvilke hovedkriterier som må være oppfylt for å bli godkjent etter loven. Loven utfylles av forskrifter fastsatt av Kunnskapsdepartementet og NOKUT, henholdsvis [studiekvalitetsforskriften](#) og [fagskoletilsynsforskriften](#). Det er opp til den enkelte fagskole eller eier å etablere mest mulig hensiktsmessige ordninger, innenfor de rammene som lovverket setter, som ivaretar kravene til kvalitet, styring og økonomi, organisering av studiet og samarbeid med arbeidslivet. I forarbeider og forskrifter er disse kravene avgrenset og presisert.

I gjeldende lov omtales fagskoleutdanning som "yrkesrettede utdanninger" og som "yrkesrettede utdanninger som bygger på videregående opplæring eller tilsvarende realkompetanse". Disse benevnelsene ligner på omtalen av yrkesrettet opplæring på videregående nivå, noe som kan medføre at begrepene og benevnelsene kan blandes og misforstås.

5.3 Departementets vurdering og forslag

For å kunne følge opp tiltakene i Fagskolemeldingen foreslår departementet at det fastsettes en formålsbestemmelse med annen ordlyd i den nye fagskoleloven. Det foreslås videre å ta omtalen av godkjenningsordningen ut av gjeldende fagskolelovs formålsparagraf, slik at kravene til godkjenning blir videreført i lovutkastet kapittel 2. Dette innebærer ingen endring av gjeldende rett.

Det er viktig for departementet at kvaliteten på fagskoleutdanningen er høy, og dette kravet videreføres i lovutkastets formålsbestemmelse. Høy kvalitet forutsetter at en rekke vilkår er på plass, slik som regelverk, administrasjon, bygg, utstyr, økonomi, ledelse, den faglige, praktiske og pedagogiske tilretteleggingen av utdanningen, lærernes kompetanse og studentenes forutsetninger, motivasjon og innsats i utdanningen. Disse vilkårene må også være oppfylt før en fagskole kan godkjennes. Gjennom samfunnsutviklingen kan kravene til høy kvalitet endre seg over tid. Det er andre krav som blir stilt til fagskolene i 2017, enn da loven trådte i kraft i 2003. Det er Nasjonalt Organ For Kvalitet i Utdanningen (NOKUT) som

gjennom sin godkjenningsordning skal kontrollere at fagskolene opprettholder en høy kvalitet gjennom naturlig utvikling over tid, gjennom godkjenningsordningen som er hjemlet i gjeldende fagskolelov § 2.

Departementet foreslår også å endre kravet om "tilfredsstillende vilkår" til "gode utdanningsvilkår". Departementet mener at "gode utdanningsvilkår" gjenspeiler høyere krav til fagskoleutdanningene slik at studentene kan gjennomføre sine studier på en god måte.

Fagskoleutdanningen skal være et reelt alternativ til høyere utdanning. Uttrykket "høyere yrkesfaglig utdanning" plasserer fagskolen som likestilt med annen høyere utdanning, på nivået over videregående utdanning. Ordene "yrkesfaglig utdanning" vil skille utdanningen fra universitets- og høyskoleutdanningen. Uttrykket "høyere" vil avhjelpe at fagskolen i dag mangler et klart nivåbegrep. Denne mangelen bidrar til at fagskoleutdanningen vanskelig lar seg plassere i utdanningslandskapet. Endring i terminologi vil ikke ha praktisk betydning ved for eksempel overgang til universitets- eller høyskolestudier, fordi det fremdeles er læringsutbyttet som skal måles.

Departementet mener at å lovfeste at utdanningen kan benevnes som "høyere yrkesfaglig utdanning" tydeliggjør fagskolens plass i utdanningssystemet. Fagskoleutdanning ligger på nivå 5 i Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk, og nivå 5 er omtalt som høyere utdanning.

Det vises til lovforslaget § 1.

6. LOVENS VIRKEOMRÅDE

6.1 Bakgrunn for forslaget

iGjeldende fagskolelov § 1 omhandler lovens virkeområde og geografiske begrensning.

6.2 Gjeldende rett

I gjeldende fagskolelov § 1 annet ledd om virkeområde heter det at "*Loven gjelder for den som tilbyr fagskoleutdanning (tilbyder), og som har fått godkjenning (akkreditering) av fagskoleutdanningen etter § 2.*" I tredje ledd fremgår det at loven gjelder for tilbydere av fagskoleutdanning i Norge, Svalbard og Jan Mayen. Loven gjelder ikke utenfor Norge. Lovens virkeområde kan utvides eller innskrenkes etter avtale med fremmed stat eller internasjonal organisasjon.

6.3 Departementets vurdering og forslag

Departementet forslår en forenkling av bestemmelsen, men dette innebærer ingen realitetsendring av gjeldende rett. Vi foreslår visse tilpasninger i bestemmelsen om fagskolelovens virkeområde.

Det er i dag både universitetssenter (UNIS), grunn- og videregående skole på Svalbard. Departementet ønsker at virkeområdet for de ulike utdanningene er det samme, og foreslår derfor at fagskolelov fortsatt skal gjelde for Svalbard og Jan Mayen.

Departementet ønsker å videreføre lovens geografiske virkeområde, men foreslår å ta ut bestemmelsen om at loven ikke gjelder for virksomhet som utføres utenfor riket. Dersom det skulle være aktuelt for norske tilbydere å etablere fagskoleutdanninger i utlandet, forutsettes det å måtte skje i samsvar med det aktuelle lands nasjonale regelverk og innenfor rammen av internasjonale forpliktelser.

Departementet foreslår å ikke videreføre bestemmelsen om at lovens virkeområde kan utvides eller innskrenkes på bestemte saksområder etter avtale med fremmed stat.

Departementet mener at denne bestemmelsen er overflødig.

Det vises til lovforslaget §§ 2 og 4.

7. AKKREDITERING AV FAGSKOLEUTDANNING

7.1 Bakgrunn for forslaget

Departementet mener at det er hensiktsmessig å bruke samme begrep for akkreditering av utdanning og institusjoner i både fagskoleloven og universitets- og høyskoleloven .

Departementet foreslår derfor å endre begrepet "godkjenning", slik det fremgår av gjeldende fagskolelov § 1 andre ledd og § 2, til "akkreditering".

7.2 Gjeldende rett

I gjeldende fagskolelov § 2 er det fastsatt at NOKUT foretar godkjenning av fagskoleutdanning og fagområde. I universitets- og høyskoleloven er begrepet "akkreditering" brukt om samme prosess.

7.3 Departementets vurdering og forslag

Departementet har i loven hjemmel til å fastsette forskrift om vilkår for akkreditering av fagskoleutdanning. Gjennom oppfølging av Fagskolemeldingen vil departementet "skape tydelige rammer for fagskolesektoren og legge til rette for god utdanningskvalitet og for at fagskoleutdanningene skal være godt tilpasset arbeidslivets behov" jf. Innst. 254 S (2016-2017). Ett av de viktigste tiltakene som er iverksatt så langt er at Høgskolen i Oslo Akershus (HiOA) har fått i oppdrag å kartlegge kompetansebehov i fagskolesektoren og foreslå tiltak for å heve den pedagogiske kompetansen blant de ansatte. På bakgrunn av HiOAs funn vil departementet ha en dialog med NOKUT om forskriftenes krav til kvalifikasjoner for ansatte i fagskolesektoren. I tillegg vil vi på bakgrunn av meldingen ha en dialog om hvordan kravene til yrkesrelevans skal være.

Departementet legger til grunn at Stortinget i sin behandling av Fagskolemeldingen viser at de ønsker mest mulig likhet på alle områder innenfor høyere utdanning, også terminologi. I dag brukes begrepet "godkjenning" i fagskoleloven både om godkjenning av fagskoleutdanning, fagområde og utenlandsk utdanning i NOKUT. Departementet mener at ulike begrepsbruk i fagskoleloven og universitets- og høyskoleloven ikke er hensiktsmessig. Departementet understreker likevel at akkrediteringsprosessene for fagskoleutdanning og for

utdanning ved universiteter og høyskoler er to ulike ordninger med to ulike sett av vilkår for akkreditering.

Departementet foreslår derfor at "akkreditering" benyttes når fagskoleutdanning og fagområder blir godkjent og "godkjenning" benyttes når enkeltindivider får anerkjennelse av utenlandsk fagskoleutdanning, jf. ny fagskolelov § 6.

Det vises til lovforslaget § 4.

8. UNNTAKSHJEMMEL FOR AT FAGSKOLEUTDANNING KAN HA TRE ÅRS OMFANG

8.1 Bakgrunn for forslaget

Regjeringen foreslår i tiltak nr. 30 i Fagskolemeldingen at det fastsettes en unntaksbestemmelse i fagskoleloven der det åpnes for fagskoleutdanning på tre år. I dag er fagskoleutdanningens lengde fastsatt til å være maksimalt av to års omfang, det vil si utdanning som er normert til 120 fagskolepoeng, jf. gjeldende fagskolelov § 1 andre ledd andre punktum. Både Regjeringen og Stortinget mener at det i noen tilfeller kan være ønskelig å utvide fagskoleutdanningen, slik at den kan ha et innhold og omfang som tilsvarer inntil tre års utdanning eller 180 studiepoeng. Dette kan skyldes at for eksempel autorisasjons- og sertifiseringskrav gjør det nødvendig med en lengre utdanning enn gjeldende fagskolelov gir rom for.

8.2 Gjeldende rett

Fagskoleutdanning kan i dag ha et omfang på minimum et halvt studieår (30 fagskolepoeng), og maksimum to studieår (120 fagskolepoeng). De aller fleste fagskolestudier har et omfang på ett eller to år. Høsten 2015 var 28 prosent av fagskoletilbudene toårige, mens i underkant av 50 prosent var ettårige. Fagskoleutdanning er omtalt som "korte, yrkesrettede utdanninger", noe som utdanningens særlige styrke og kjennetegn. Siden utdanningen er kort og yrkesrettet kommer studentene raskt ut i arbeidslivet

8.3 Departementets vurdering og forslag

Særlige krav til læringsutbytte, som følger av krav for sertifisering og autorisasjoner, kan medføre at noen utdanninger krever mer tid enn to år for å tilfredsstillende krav til innhold og omfang. Målet med fagskoleutdanningen er at studentene kan gå rett ut i jobb med tilfredsstillende kvalifikasjoner etter fullført utdanning, og da er det viktig at utdanningen gjør studentene i stand til å oppnå disse kvalifikasjonene i løpet av studietiden, og at eventuelle lengre fagskoleutdanninger oppfyller kompetansekrav som stilles av det avtagende arbeidslivet.

Departementet mener at det er uheldig at de ytre rammene i fagskoleloven legger strukturelle hindringer i veien for utvikling av fagskoleutdanningen og tilpasning til arbeidslivets kompetansebehov. Muligheten for å kunne utvide utdanningens omfang og innhold vil bidra

til å sikre at fagskoleutdanningene fortsatt kan være en selvstendig utdanningsvei også for utdanninger av inntil tre års innhold og omfang.

I nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring har departementet fastsatt to sett læringsutbyttebeskrivelser for fagskoleutdanning, benevnt fagskole 1 og fagskole 2. Fagskole 2 er utarbeidet med utgangspunkt i toårig fagskoleutdanning, mens fagskole 1 er utarbeidet med utgangspunkt i kortere fagskoleutdanninger. Beskrivelsene er kumulative og må leses i sammenheng. Departementet legger til grunn at en treårig fagskoleutdanning må tilfredsstillere kravene til læringsutbytte på fagskole 2.

Det er viktig å understreke at å tillate fagskoleutdanning av inntil tre års innhold og omfang bare skal skje unntaksvis. For at noe skal kunne bli akkreditert som en treårig fagskoleutdanning må vilkåret om at det er særlige forhold, som for eksempel internasjonale krav til yrkesutøvelse eller særlig krav til sertifisering eller en autorisasjon, være oppfylt. Videre må det dokumenteres at læringsutbyttekravene som er knyttet til utdanningen ikke lar seg oppfylle innenfor en tidsramme på to år. Søknad om adgang til å gi fagskoleutdanning av inntil tre års varighet avgjøres av Kunnskapsdepartementet eller av underordnet forvaltningsorgan etter delegasjon fra departementet. Det vises til lovforslaget § 4 tredje ledd.

9. GODSKRIVING OG FRITAK

9.1 Bakgrunn for forslaget

For universiteter og høyskoler er adgangen til å godskrive beståtte emner, fag, eksamener eller prøver fra andre universiteter og høyskoler som tilbyr akkrediterte studier, og gi fritak for utenlandsk høyere utdanning og annen relevant utdanning og kompetanse hjemlet i universitets- og høyskoleloven § 3-5 første og annet ledd. Dette er regulert i lov fordi de er helt sentrale for studentmobilitet i systemet. Departementet foreslår derfor at tilsvarende bestemmelser for fagskoleutdanningen hjemles i fagskoleloven. Dette innebærer ikke en materiell endring, men at bestemmelsene løftes fra fagskoleforskriften til fagskoleloven.

9.2 Gjeldende rett

Det følger av gjeldende fagskolelov § 5 tredje ledd bokstav b at departementet kan gi forskrift om fritak for, eller innpassing av, annen likeverdig utdanning og kompetanse. I fagskoleforskriften § 1-1 første og annet ledd reguleres adgangen til å innpasse emner fra annen akkreditert fagskoleutdanning og gi fritak for emner på grunnlag av annen dokumentert relevant utdanning og kompetanse.

9.3 Departementets vurderinger og forslag

Departementet foreslår å endre begrepet "innpassing" i fagskoleloven til "godskriving" slik at terminologien blir lik i universitets- og høyskoleloven og i fagskoleloven. Godskriving gjelder innpassing av utdanning og emner gitt etter samme lov (universitets- og høyskoleloven for universitetene og høyskolene og fagskoleloven for fagskolene), mens

fritak gjelder innpassing av annen relevant utdanning og kompetanse fra inn- og utland. Dette er en rent teknisk begrepsendring og innebærer ikke noen endring i gjeldende praksis.

Departementet mener at bestemmelser om godskriving og fritak, som gir studentene er rett til å få sine søknader om innpassing vurdert, bør fremgå av fagskoleloven og ikke bare i fagskoleforskriften, slik det gjør i dag. Etter omstruktureringen i det nye lovutkastet har fagskoleloven fått et eget kapittel som omhandler akkreditering av fagskoleutdanning og generell godkjenning av utenlandsk fagskoleutdanning. I likhet med systematikken i universitets- og høyskoleloven vil en bestemmelse om godskriving og fritak ved fagskolene naturlig hører til i dette kapittelet.

Godskriving gjelder som nevnt bare fullført fagskoleutdanning eller beståtte emner fra annen akkreditert fagskoleutdanning. Fagskolen plikter å godskrive slik utdanning og emner dersom den finner at studentens beståtte emner oppfyller de faglige kravene som stilles i utdanningen det søkes om godskriving i. Å godskrive et emne innebærer at det kan inngå som en del av utdanningen der studenten har søkt om godskriving, og at studenten ikke må ta tilsvarende emne på nytt.

Det følger av fagskoleforskriften § 1-1 første ledd siste setning at fagskolen skal påse at det ikke gis dobbel uttelling for samme faginnhold. Bestemmelsen gjelder for tilfeller der studenten har overlappende emner. Fagskolen må i det enkelte tilfellet gjøre en konkret vurdering av hva som skal anses som dobbel uttelling, både ut fra hvor stor grad av overlapp det er tale om, og hvor sentrale elementer i utdanningen eller emnet det er tale om.

Fagskoler kan gi fritak for emner på grunnlag av annen dokumentert relevant utdanning og kompetanse. Det er fagskolen som vurderer søknaden om fritak opp mot en konkret utdanning eller emne. Fritaksvurderinger foretas på grunnlag av søknader fra enkeltstudenter som mener at de har en utdanning som har gitt dem et læringsutbytte som tilsvarende læringsutbyttet i ett eller flere emner ved den aktuelle fagskoleutdanningen.

Fagskoleforskriften § 1-1 andre ledd slår fast at også dokumentasjon av realkompetanse kan gi grunnlag for fritak. For at en søknad om fritak skal kunne innvilges, må søkerens kompetanse vurderes som likeverdig med læringsutbyttet som er fastsatt for utdanningen eller emnet som det søkes fritak for. Et innvilget fritak betyr at fagskolen som gir fritaket, går god for at studenten har kompetanse likeverdig med det som forventes av en ordinær student som har gjennomført og bestått det samme emnet ved fagskolen. Fritaket betyr at studenten ikke trenger å delta i emnet fritaket gjelder for, eller erstatte det med et annet emne.

Vedtak i saker om godskriving og fritak er å regne som enkeltvedtak etter forvaltningsloven, med de rettigheter som utløses av dette etter forvaltningsloven kapittel VI. Dette innebærer at fagskolene må realitetsbehandle søknader om godskriving eller fritak, og at vedtak kan påklages til styret eller fagskolens lokale klagenemnd. Videre innebærer det at avslag må begrunnes med en vurdering av hvorfor de faglige kravene som stilles i utdanningen det søkes om godskriving i, ikke er oppfylt.

Det vises til lovforslaget § 7.

10. ORGANISERING AV FAGSKOLEN OG STYRETS ANSVAR

10.1 Bakgrunn for forslaget

Med bakgrunn i Fagskolemeldingens tiltak nr. 8 til 11 foreslår departementet et eget kapittel om organisering og ledelse av fagskolen. Videre innebærer forslagene at styrets ansvar og oppgaver tydeliggjøres, at fagskolestyrene utvides slik at både ansatte, studenter og relevant arbeidsliv er representert i styrene, samt at styret kan tilsette rektor for fagskolen. Det foreslås videre at det skal legges til rette for godt samarbeid med lokalt og regionalt arbeidsliv. Et tiltak som skal bidra til dette er at det foreslås at det lovfestes at minst to styremedlemmer skal være tilknyttet relevant arbeidsliv, fortrinnsvis med regional tilknytning (tiltak nr. 9).

10.2 Gjeldende rett

Stortinget vedtok 3. april 2017 nye bestemmelser om styrets ansvar og organisering i fagskoleloven § 3⁴. Styrets ansvar er regulert i gjeldende fagskolelov § 3 andre ledd. Hvis fagskolen organiseres som fylkeskommunalt foretak, en stiftelse eller et aksjeselskap, er styrets ansvar også regulert av bestemmelsene i den respektive selskapslovgivningen. Fagskolelovens bestemmelser om styrets ansvar utfyller mer presist de kravene som stilles til styret for en fagskole.

Styret ved fagskolen er etter gjeldende fagskolelov § 3 andre ledd ansvarlig for at studentene får den utdanningen som er forutsatt som grunnlag for godkjenning fra NOKUT, for at alle vilkår for eventuelle offentlige tilskudd overholdes, og at virksomheten drives i samsvar med gjeldende lover og regler. Styret har som hovedoppgave å være ansvarlig for driften ved fagskolen og føre tilsyn med den daglige ledelsen og fagskolen. Ansvarer omfatter også å sørge for en forsvarlig organisering av fagskolen, og at det fastsettes planer og budsjetter. I tillegg skal styret holde seg oppdatert på den økonomiske utviklingen i fagskolen og sørge for at virksomhet, regnskap og formuesforvaltning er underlagt tilfredsstillende kontroll, jf. vedtatt fagskolelov § 3 åttende ledd, som ble vedtatt av Stortinget i mars 2017 og først trer i kraft 1. januar 2018⁵. Det følger videre av vedtatt fagskolelov § 3 sjuende ledd⁶ at styret før opptak skal fatte vedtak om at det etter styrets skjønn er forsvarlig å starte opp et nytt studieår.

Det følger av gjeldende fagskolelov § 3 første ledd at styret skal ha minimum fem medlemmer. Med hensyn til styrerepresentasjon og sammensetning er det fastsatt krav om at ansatte og studenter skal sikres møte-, tale- og forslagsrett i de tilfellene styret behandler saker av betydning for gjennomføringen av godkjent fagskoleutdanning, jf. gjeldende fagskolelov § 3 fjerde ledd.

Fagskoleloven har i dag ingen bestemmelser om at fagskolen skal ha egen rektor. Gjeldende fagskolelov § 3 femte ledd fastsetter at tilbyder skal ha en administrativ og faglig ledelse, og at styret for fagskolen tilsetter den administrative og faglige ledelsen.

⁴ Se Prop.44 L (2016-2017) og Innst. 225 S (2016-2017)).

⁵ Se Prop.44 L (2016-2017) og Innst. 225 S (2016-2017)).

⁶ Se Prop.44 L (2016-2017) og Innst. 225 S (2016-2017)).

Gjeldende fagskolelov § 3 sjette ledd pålegger alle fagskoler, også de offentlige, å være registrert i Enhetsregisteret.

10.3 Departementets vurdering og forslag

10.3.1 Styret ved fagskolen

I Fagskolemeldingen foreslo regjeringen en rekke tiltak for å tydeliggjøre styrets rolle og ansvar for fagskolens virksomhet. Fagskolen skal ledes av et styre. Styret skal gjøre strategiske valg og prioriteringer, og det vil være ansvarlig for fagskolenes måloppnåelse og resultater.

Som redegjort for i kapittel 4.2 mener departementet at ansvarsfordelingen mellom eier, fagskolen og styret bør klargjøres i ny fagskolelov. Etter departementets vurdering er ikke "tilbyder" et presist nok begrep med hensyn til hvem som har det faktiske strategiske og operasjonelle ansvaret for de ulike delene av fagskolens virksomhet, og at begrepet erstattes med "styret" i de sammenhengene der er klart at det er styret som er ansvarlig.

Departementet foreslår et eget kapittel i loven som regulerer forhold knyttet til fagskolens organisering og ledelse. Departementet foreslår at bestemmelser om styrets ansvar samles i en egen bestemmelse og videreføres med enkelte presiseringer. Departementet mener at en egen bestemmelse om styrets ansvar vil gi en god oversikt over hvilke oppgaver og ansvar styret skal ha, og vil få frem at styret ved fagskolene skal være uavhengig, handlekraftig og profesjonelt.

Det fastslås i lovforslaget § 8 første ledd at alle fagskoler skal ha et styre, og at styret for offentlige fagskoler (fylkeskommunale og statlige) og fagskoler organisert som studieforbund, er øverste ansvarlige styringsorgan. Styrets evne til å drive god styring av fagskolene vil være nødvendig for å sikre effektiv drift og gi gode faglige resultater. Videre må styrene både ved offentlige og private fagskoler være aktive i utviklingen av utdanningstilbud og i prioriteringer av tilbud, og etter departementets vurdering bør det derfor fremgå tydelig at det er styret som har ansvar for all virksomhet ved fagskolen.

Departementet foreslår videre at det er styret som skal ha ansvar for at det blir gitt nødvendig informasjon og veiledning til søkere og studenter, blant annet om skolepenger, utdanningstilbud, søknadsfrister og opptakskrav. Gjeldende regel om at styret skal fastsette krav til lærer- og instruktørkompetanse og ledelse videreføres, jf. forslagets fjerde og femte ledd, videreføres.

10.3.2 Styrets sammensetning

I Fagskolemeldingen foreslås det at styret skal ha minst sju medlemmer, og at minst to av medlemmene skal ha tilknytning til relevant arbeidsliv, fortrinnsvis med regional tilknytning. I tillegg foreslås det at det innføres stemmerett for studenter og ansatte i fagskolens styre. Departementet foreslår å lovfeste styrets sammensetning i egen bestemmelse.

Departementet viser til at det i NOU 2014: 14 pekes på at styrene må profesjonaliseres i større grad enn i dag, og at det må settes krav til faglig kompetanse for medlemmene. I

Fagskolemeldingen legger også Regjeringen vekt på at fagskolestyrene må være aktive i den regionale kompetanseplanleggingen og at de er orienterte om regionens kompetansebehov og utviklingsmuligheter.

For at fagskolene skal kunne ivareta lokale og regionale behov, mener departementet at arbeids- og næringslivet må være tett på fagskolene. Styrerepresentanter fra arbeids- og næringslivet kan bidra med god kunnskap om arbeidslivets kompetansebehov lokalt, regionalt og nasjonalt, og med relevant kunnskap for de utdanningene som fagskolen tilbyr. Videre mener departementet at styremedlemmer med arbeids- og næringslivserfaring, fortrinnsvis med regional tilknytning, vil bidra til et godt samspill mellom fagskolen og samfunnet rundt. Det er etter departementets vurdering derfor hensiktsmessig at de får mulighet til å påvirke beslutninger gjennom deltakelse i styret.

Ved forrige revisjon av fagskoleloven ble studentenes faglige rettigheter ytterligere styrket. Departementet mener at det svært viktig at studentene gis mulighet til å påvirke utdanningens innhold og utvikling og slik kunne bidra til en heving av kvaliteten i utdanningene. Det er også viktig at studentene får reelle muligheter til deltakelse og til å påvirke beslutningene som tas i fagskolens styrende organer. Fagskolestudentene bør etter departementets vurdering derfor ha de samme rettigheter i styret som studentene ved universiteter og høyskoler har.

Departementet foreslår også at de ansatte skal være representert i fagskolens styre, slik at de får reell innflytelse over eget arbeidssted og utvikling av fagskolen. Dette samsvarer også med reglene for ansattes rettigheter i styrene for universiteter og høyskoler. Der fagskolen organiseres som aksjeselskap, stiftelse eller fylkeskommunalt foretak, vil stemmerett for ansatte allerede i noen grad følge av den respektive selskapslovgivningen. Fylkeskommunale fagskoler som ikke er organisert som fylkeskommunale foretak har imidlertid ikke et tilsvarende krav.

For private fagskoler som organiseres som aksjeselskap eller stiftelse, jf. lovutkastet § 12 første ledd, gjelder regler for valg av styremedlemmer av aksjeloven kapittel 6 eller stiftelsesloven kapittel 4. Når det gjelder sammensetningen av styret skal den være i tråd med reglene som foreslås i fagskoleloven og kan utfylles av særlige krav i selskapslovgivningen. Det innebærer at institusjonene ved sammensetning av styret må ivareta både de særlige kravene som stilles i fagskoleloven og de kravene som stilles i den generelle lovgivningen. Dersom det skulle vise seg å være motstrid i forhold til den generelle lovgivningen, vil bestemmelsene i fagskoleloven som særlov, som hovedregel gå foran.

I fylkeskommunale fagskoler har fylkeskommunen som eier påvirkning på styret ved fagskolen. Selv om det er styret som er øverste ansvarlige styringsorgan for fagskoleutdanningen, kan fylkeskommunene som eier, og innenfor lovens rammer, påvirke virksomheten ved valg av styremedlemmer, eventuelt avsetting av styret, finansiering og fastsettelse av styrets vedtekter.

I likhet med styrene for universiteter og høyskoler er det foreslått at hvis styret har mer enn ti medlemmer skal hver av gruppene studenter og ansatte ha minst to medlemmer hver. Forslaget skal sikre at disse gruppene får en reell påvirkning i beslutningsprosessene også i styrer som har flere medlemmer enn minstekravet om sju medlemmer. Sammensetningen i

styret må for øvrig oppfylle kravene i likestillingsloven § 13 om at begge kjønn skal være representert, jf. lovforslaget § 9 andre ledd. Det foreslås at styremedlemmene og varamedlemmer velges for inntil fire år, mens studentene med vara velges for ett år. Bestemmelsen er ment å regulere kun maksimal funksjonsperiode, og styret eller dets eiere kan avvike fra dette ved å fastsette kortere funksjonsperioder for styremedlemmene.

Departementet foreslår også en bestemmelse som fastsetter styrets vedtaksførhet, jf. forslaget § 10. Bestemmelsen fastslår at styreleder er møteleder. Når mer enn halvparten av styremedlemmene er til stede og avgir stemme kan styret fatte vedtak. Hovedregelen etter andre ledd er at vedtak fattes med alminnelig flertall, hvis ikke annet er bestemt i loven. Fagskoleloven gjør unntak fra hovedregelen om alminnelig flertall i saker som er særlig inngripende overfor studenten, for eksempel vedtak om utestenging. I saker der det er tilstrekkelig med alminnelig flertall vil møteleder ha dobbeltstemme hvis antall stemmer for og imot et forslag er likt.

10.3.3 Administrativ og faglig ledelse ved fagskolen

Etter departementets vurdering bør fagskolens faglige og administrative ledelse styrkes.

Departementet foreslår at det lovfestes at den enkelte fagskole skal ha en rektor og at det er fagskolens styre som skal tilsette rektor, jf. forslaget § 11. Ansettelsesprosessen skal sikre at fagskolen får en rektor som har nødvendig fag- og lederkompetanse, og at studentene og de ansatte blir hørt, jf. forslaget § 11 første ledd. Etter departementets vurdering er det styret som har det strategiske og overordnede perspektivet og som bør ha kompetansen til å tilsette rektor.

I tilfeller der fagskolen må håndtere en akutt situasjon, vil det kunne oppstå situasjoner der det kan ta lang tid å få et samlet styre til å vurdere og avgjøre saken. Departementet foreslår derfor å lovfeste en generell fullmakt til rektor å fatte beslutninger i saker som ikke kan vente til styret kan komme sammen i møte, samt til å avgjøre løpende saker som ikke kan utsettes til neste styremøte, jf. lovforslaget § 11 annet ledd. Tilsvarende bestemmelse er å finne i universitets- og høyskoleloven § 10-2 første ledd bokstav b, som gir rektor fullmakt til å avgjøre saker i de tilfellene der disse ikke kan utsettes til styret kan komme sammen i møte.

Departementet foreslår for øvrig en eksplisitt hjemmel for rektors adgang til å fatte vedtak om bortvisning i lovforslaget § 24 første ledd, slik at sanksjonen kan tre i kraft umiddelbart. Dette vil spesielt være i tilfeller der studenten opptrer på en måte som grovt forstyrrer læringsmiljøet, eller som kan være en fare for medstudenter, ansatte eller de studenten møter under praksis, prosjektarbeid og lignende. Departementet mener at rektors vedtak i slike saker skal være midlertidige, og saken må derfor sendes videre til styret eller den lokale klagenemnda for at det skal fattes et endelig vedtak så snart som mulig. Forslaget innebærer ikke at rektor skal ha adgang til å fatte vedtak om utestenging etter gjeldende fagskolelov § 10 første ledd siste punktum. Til forskjell fra bortvisningsvedtak, som i utgangspunktet begrenses til områder eller sammenhenger hvor problematferden forekommer og ikke medfører inngrep i retten til å gå opp til eksamen, er utestengingsvedtak mer inngripende overfor studenten. Slike vedtak må fremdeles fattes av styret eller eventuelt den lokale

klagenemnda, og må begrunnes som nødvendig og forholdsmessig når studenten for eksempel ikke respekterer og etterkommer bortvisningsvedtaket.

Se lovforslagene i kapittel 3 og § 24 første ledd.

11. TILRETTELEGGING FOR STUDENTORGAN

11.1 Bakgrunn for forslaget

Det har vært en premiss i Fagskolemeldingen, og Stortingets behandling av denne, at fagskolestudenter skal ha de samme rettighetene som studenter ved universiteter og høyskoler. Dette går frem både NOU 2014: 14/ Prop. 95 L (2015-2016)/ Meld. St. 9 (2016-2017). I Prop. 59 L s. 6 første spalte heter det: "Departementet mener det er hensiktsmessig at regelverket på fagskoleområdet tilsvare reglene i universitets- og høyskoleloven så langt det passer, og at det bør være et enhetlig regelverk for studentenes rettigheter". Endringer i fagskoleloven og forslag i meldingen har gjort at det rettighetene for de to studentgruppene blir stadig likere.

I Fagskolemeldingen foreslås det at studentene skal ha stemmerett i styret. Tidligere har studentene kun hatt møte-, tale- og forslagsrett når tilbyder har behandlet saker i forbindelse med fagskoleutdanning, som har hatt betydning for studentenes situasjon. Forslaget om stemmerett innebærer en utvidelse av studentenes rettigheter og gir studentene en økt innflytelse i egen studiehverdag og på egen studiesituasjon. Det er fremdeles enkelte rettigheter for studenter i universitets- og høyskolesektoren som ikke har en tilsvarende parallell regulering i fagskoleloven. En av disse rettighetene gjelder fagskolestudentenes mulighet og rett til opprettelse av studentorgan. Departementet mener at gode studentdemokratier er en viktig faktor for å drive fagskolene og sektoren framover.

Departementet mener at styret og administrasjonen på en fagskole har et ansvar for å få i gang og støtte opp under studentorganet. Gode studentdemokratier har noen kjennetegn. Dette kan være at tillitsvalgte rekker å overlape hverandre, at alle fagretninger er representert i studentorganet, reelle valg av studentrepresentanter til studentorgan, styre og klagenemnd, god tilrettelegging for studentorgan og god kommunikasjon mellom administrasjon og studentorgan.

11.2 Gjeldende rett

I gjeldende fagskolelov § 4 fjerde ledd heter det at "Tilbyder skal legge til rette for opprettelse av studentorgan for å ivareta studentenes interesser og samarbeid med ledelsen." Tilsvarende bestemmelse i universitets- og høyskoleloven § 4-1 gir studentene en rett til å kunne opprette studentorgan. I tillegg har universiteter og høyskoler en plikt til å tilrettelegge for at studentorganet kan drive arbeidet sitt på en tilfredsstillende måte, og det skal etableres en avtale mellom ledelse og studentorgan om tilretteleggingen.

Bestemmelsen i fagskoleloven har stått uendret siden loven var ny i 2003. I forarbeidene til denne bestemmelsen (Ot.prp. nr. 32 (2002-2003) *Lov om fagskoleutdanning*) fremgår det at

bestemmelsen ikke innebærer noen plikt til å opprette studentorgan, men dersom studentene ønsker det skal tilbyder legge til rette for slikt organ og samarbeid. I forskrift om tilsyn med kvalitet i fagskoleutdanning av 12. desember 2013 nr. 1504 (fagskoletilsynsforskriften) heter det i § 4-4 bokstav f at godkjente tilbydere har plikt til å ha et fungerende studentdemokrati, og å kunne vise til resultater av samarbeidet med studentene. Godkjente tilbydere har både plikt til å tilrettelegge for studentdemokratiske organer og til å dokumentere at det er et godt samarbeid med studentene.

11.3 Departementets vurdering og forslag

Departementet foreslår at lovens bestemmelse om fagskolestudentenes rett til å organisere seg, endres. Fagskolestudentene skal få tilnærmet like lovbestemte rettigheter som universitets- og høyskolestudenter. Det foreslås derfor at styret plikter å sørge for å tilrettelegge for studentorgan, og at en bestemmelse tilsvarende universitets- og høyskoleloven § 4-1 tredje og fjerde ledd tas inn i fagskoleloven. Dette vil gi fagskolen samme plikt som universiteter og høyskoler til å legge til rette for et fungerende studentdemokrati, og til at dette samarbeidet skal formaliseres i en avtale. I likhet med regelen etter universitets- og høyskoleloven § 4-4 gir bestemmelsen ikke en rett for studentorganet til å pålegge fagskolen bestemte ytelser, med studentorganet har krav på å bli tatt med på råd når det skal fastsettes hvilken tilrettelegging som er nødvendig for at studentorganet skal kunne drive sitt arbeid på en tilfredsstillende måte, jf. Ot.prp. nr. 40 (2001-2002) s. 48. Det er allerede lovfestet i fagskoleloven at det skal tilrettelegges for at studentene kan organisere seg og kunne involveres i fagskolens virksomhet. En uttrykkelig lovhjemmel for styrets plikt til å sørge for tilrettelegging for studentorgan vil være av prinsipiell betydning, samtidig som en lovregulering gir en trygghet og forutberegnelighet for studentene.

Det vises til lovforslaget § 13.

12. OPPTAK

12.1 Bakgrunn for forslaget

Regjeringen vil at fagskoleutdanning skal være et reellt alternativ til universitets- og høyskoleutdanning. I tiltakene nr. 23 til 28 i Fagskolemeldingen foreslås det ulike tiltak for å synliggjøre opptaket til fagskolene bedre enn i dag.

Fagskoleutdanning skal ligge på nivået over fullført videregående opplæring eller tilsvarende realkompetanse. I dag er opptaksgrunnlaget til fagskoleutdanning enten generell studiekompetanse (jf. universitets- og høyskoleloven § 3-6 første ledd), yrkesfaglig kompetanse fra videregående skole og realkompetanse. Dette opptaksgrunnlaget skal fortsatt være det gjeldende grunnlaget for opptak til fagskoleutdanning.

Departementet mener at opptaksregelverket til fagskoleutdanning bør ha en større grad av samordning for alle fagskoler. Gjennom å regulere opptak kan det legges til rette for en styrking av fagskoleutdanningen som en utdanning som faktisk og reelt ligger på nivået over

fullført videregående skole. Det er viktig at opptaksbestemmelser og opptaksprosedyrer holder høy kvalitet, og at søkerne opplever forutsigbarhet og likebehandling i søknadsprosessen. I tiltak nr. 28 i Fagskolemeldingen foreslås det at opptaket til fagskoleutdanningen skal synliggjøres på samme nettsted som det samordnede opptaket til universiteter og høyskoler. Arbeidet med å utvikle løsninger for dette er alt satt i gang.

12.2 Gjeldende rett

Nær 70 prosent av fagskolestudentene som ble tatt opp i 2015 hadde yrkesfaglig kompetanse. Fagskoleutdanning er et viktig tilbud for dem som ønsker å bygge videre på slik utdanning. Generell studiekompetanse var opptaksgrunnlag for ca. 20 prosent av søkerne. Dette er det vanligste opptaksgrunnlaget innen fagområdene mediefag, humanistiske og estetiske fag og økonomisk-administrative fag. Generell studiekompetanse skal også kunne være opptaksgrunnlag for fagskoleutdanninger som ikke bygger videre på yrkesfaglige utdanningsprogram fra videregående opplæring. I tillegg blir ca. 10 prosent av fagskolestudentene tatt opp på grunnlag av en realkompetansevurdering. Denne vurderingen gjøres av den enkelte fagskole.

I dag er opptak til fagskolen regulert i gjeldende fagskolelov § 4 annet ledd: "Tilbyder skal gi forskrift om opptak som inneholder krav til formell utdanning og realkompetanse. Flere fagskoler kan samarbeide om å fastsette slik forskrift."

Fagskolene fastsetter selv egne forskrifter for opptak. Siden opptaksgrunnlaget for fagskoleutdanningene må være forskjellige ut i fra utdanningenes egenart, er det naturlig at lokale forskrifter får forskjellig uttrykk. Noen fagskoler samarbeider om å fastsette forskrifter, men tilnærming og praktisering av opptaket kan gjøre at forskriften kan bli tolket på ulike måter.

Det er ingen nasjonal opptaksfunksjon for søkere til fagskoleutdanning. Det er etablert et nasjonalt opptakskontor som koordinere søkere til fylkeskommunale fagskoleutdanninger innen teknisk fagskole og helseutdanningene. Dette driftes av Rogaland fylkeskommune på vegne av alle landets fylkeskommuner. Å etablere et felles system kan gi fordeler som lavere administrasjonskostnader, likebehandling av søkerne og bedre informasjon og statistikk om søkerne. Det kan også sikre større likebehandling ved klager over opptak.

12.3 Departementets vurdering og forslag

12.3.1 Opptaksgrunnlag

Det er i dag ingen hjemmel i fagskoleloven som sier hva det generelle opptaksgrunnlaget til fagskoleutdanning er. Opptaksgrunnlaget til fagskoleutdanning kan være både yrkesfaglig utdanning, generell studiekompetanse, realkompetanse eller en kombinasjon av disse grunnlagene. Departementet mener at hva som kan være opptaksgrunnlag må lovfestes.

Det foreslås i ny fagskolelov § 1 andre ledd å tydeliggjøre at fagskoleutdanning skal ligge på nivået over videregående opplæring. I dette ligger at fullført og bestått videregående opplæring er det grunnlaget som fagskoleutdanningen bygger videre på. Det foreslås at det lovfestes at det skal stilles krav om fullført og bestått videregående opplæring, eller

tilsvarende realkompetanse, for å få opptak til fagskole. Lovbestemmelsen er ikke til hinder for at fagskolen kan fastsette tilleggskrav, for eksempel krav til arbeidserfaring eller spesielle utdanninger.

Det vises til lovforslaget § 15 første ledd.

12.3.2 Opptak på grunnlag av realkompetanse - aldersgrense

Realkompetansevurdering er et relativt hyppig brukt opptaksgrunnlag til fagskoleutdanning i dag. Formålet med en realkompetansevurdering er å vurdere om en person uten tilstrekkelig formell kompetanse har tilegnet seg tilsvarende forkunnskaper og ferdigheter på annen måte, slik at vedkommende likevel kan få adgang til utdanningen. Det foreslås at retten til å bli vurdert for opptak på bakgrunn av realkompetanse hjemles i loven.

I dag er alderskravet for opptak til fagskoleutdanning på grunnlag av realkompetanse at søkeren har fylt 19 år, jf. NOKUTs veiledning til tilbydere av fagskoleutdanning (NOKUT 2016). For opptak til universitets- og høyskolestudier stilles det krav om at søkeren har fylt 25 år.

Departementet mener at det vil ta tid å opparbeide seg kompetanse både i og utenfor utdanningssystemet. Det er usannsynlig at søkere som ikke har hatt læring som hovedaktivitet, og som er yngre eller omtrent like gamle som personer som har fullført videregående opplæring, kan ha klart å oppnå den samme eller tilsvarende kompetanse. For å tydeliggjøre at opparbeiding av realkompetanse nødvendigvis må ta en del tid, er det i Fagskolemeldingen foreslått at det settes en nedre aldersgrense for realkompetansevurdering for opptak til fagskoleutdanning, og at denne grensen settes ved 23 år.

Det vises til lovforslaget § 15 andre ledd.

12.3.3 Felles forskrift om opptak

Regjeringen har i Fagskolemeldingen sagt at den ønsker at det fastsettes en felles forskrift om opptak. Det kan være hensiktsmessig at generelle regler om opptak, som alle søkere og fagskolene må forholde seg til, samlet på ett sted. Dette gjelder krav til opptaksgrunnlag, hva slags grunnutdanning som er nødvendig, tilleggskrav for opptak, hvilke krav til realkompetanse som kan eller skal stilles, osv. Som nevnt over vil en forskrift for opptak til fagskoleutdanning gi større transparens for, økt forutberegnelighet for og større grad av likebehandling av søkerne. Det nye regelverket må være entydig og må kunne gi samme tolkning og forståelse av reglene for alle involverte. Det vil også etableres en egen nettside for opptak, som vil gi fagskoleutdanning bedre synlighet, bli lettere å finne frem i og forstå, og kunne gi bedre oversikt.

Fagskoleloven inneholder i dag ingen hjemmel for departementet til å fastsette en generell opptaksforskrift, slik som tilfellet er i universitets- og høyskoleloven. Det er derfor nødvendig å fastsette en egen hjemmel for dette i fagskoleloven.

Det vises til lovforslaget § 15 tredje ledd.

12.3.4 Nasjonal samordning av opptaket:

Regjeringen har i Fagskolemeldingen sagt at den også ønsker å innføre et felles opptakssystem for fagskoleutdanningene. Ansvar for å drifte et slikt system vil bli lagt til Nasjonalt senter for felles systemer og tjenester for forskning og studier (CERES), som i dag administrerer Samordna opptak for universiteter og høyskoler. Departementet forventer at et samordnet opptak kan gi fagskolene økt synlighet, gi høyere kvalitet på fagskoleopptaket, gi bedre statistikk og kunnskap, og mulighet til å analysere søknaden og opptaksresultater. For å få til samordning av opptaket er det etter departementets vurdering nødvendig med en egen hjemmel for dette i fagskoleloven, på samme måte som det er hjemmel for dette i universitets- og høyskoleloven 3-7 første ledd.

Det er ønskelig at opptakssystemet benyttes både av offentlige og private fagskoler. De private må selv bestemme at de vil bruke systemet.

Det vises til lovforslaget § 15 tredje ledd.

13. STUDIEPOENG

13.1 Bakgrunn for forslaget

I Fagskolemeldingen tiltak nr. 41 foreslås det at det skal legges frem forslag om endring i fagskoleloven for å endre betegnelsen for omfangsmål på arbeidsbelastning og læringsutbytte fra fagskolepoeng til studiepoeng. I dag brukes betegnelsen "fagskolepoeng".

13.2 Gjeldende rett

Gjeldende lov § 5 tredje ledd bokstav c sier at departementet kan gi forskrift om "fagskolepoeng som beskrivelse for normert studietid". Fagskolepoeng ble innført i 2013 for å beskrive læringsutbytte og studentenes forutsatte arbeidsinnsats. Betegnelsen fagskolepoeng er parallell til betegnelsen studiepoeng i universitets- og høyskoleloven, men poengene er ikke automatisk kompatible. Ved søknad om innpassing og godkjenning av utdanning fra fagskoleutdanning til universitets- eller høyskoleutdanning er det det faglige innholdet og læringsutbyttet som vurderes, og ikke poengene i seg selv.

13.3 Departementets vurdering og forslag

Mange har uttrykt ønske om at man endrer begrepet til studiepoeng for alle studier på høyere nivå. Fagskolepoeng er for fagskoleutdanning det samme som studiepoeng er for universitets- og høyskoleutdanning. På engelsk omtales begge betegnelse som "credits".

Det er viktig å understreke at endring av betegnelse i seg selv ikke vil gi noen automatisk rett til å få godkjent utdanning som del av høyere utdanning. Det er vurdering av læringsutbyttet som skal legges til grunn for eksempel ved vurderingen av fritak for deler av en universitets- og høyskoleutdanning. Endring av betegnelse vil ikke føre til endring i disse vurderingskriteriene.

Departementet mener at å bruke samme betegnelse som omfangsmål for læringsutbytte og arbeidsinnsats for alle utdanning på høyere nivå kan gi fagskoleutdanningen større anerkjennelse, og klargjøre at utdanningene er parallelle og på samme nivå. Det foreslås derfor at innføres betegnelsen studiepoeng erstatter betegnelsen fagskolepoeng.

Departementet vil understreke at fagskolene ikke kan omregne studiepoengene sine til European Credit Transfer and Accumulation System (ECTS). Fagskoleutdanning er ikke omfattet av Bologna-samarbeidet, og ECTS er et system for å sammenligne vekt og karakterer for utdanninger tatt innenfor dette samarbeidet. Forskriftsbestemmelsene om innpassing og fritak for fagskoleutdanningene er formulert etter The European Credit system for Vocational Education and Training (ECVET), og det vil være den som er aktuell for fagskoleutdanningene.

Å endre betegnelse fra fagskolepoeng til studiepoeng krever egne regler for på hvilket tidspunkt ny betegnelse skal tas i bruk. Departementet foreslår at de studentene som er i utdanning ved lovens ikrafttredelse får vitnemål med betegnelsen studiepoeng for hele utdanningsløpet. Dette medfører at de vil få konvertert eksamener som ble gitt uttelling i form av fagskolepoeng til eksamener med uttelling i studiepoeng, så lenge det er snakk om én utdanning.

Departementet vurderer også om det bør åpnes for at fagskoler skal kunne skrive ut nye vitnemål med studiepoeng til de studentene som ønsker det. Vi vil gjerne få innspill fra høringsinstansen på dette.

Det vises til lovforslaget § 16 andre ledd.

14. GRADSTILDELING

14.1 Bakgrunn

I Fagskolemeldingen foreslår Regjeringen i tiltak nr. 40 at utdanning av ett års varighet eller mer skal få rett til å kalles en grad. Stortinget har i sin behandling av Fagskolemeldingen (Innst.254 S (2016-2017) støttet forslaget om å endre loven slik at fagskolene kan tildele grad. Stortinget ønsker at det vurderes alternativer til "fagskolekandidat" som betegnelse for grad.

14.2 Gjeldende rett

Det er ingen regel om gradstildeling i fagskoleloven i dag. I dag kan imidlertid den enkelte fagskole, i når fagskolen søker om godkjenning, bestemme hva slags tittel det er hensiktsmessig å bruke for en som har en fullført og bestått utdanningen. Fagskolen kan også selv finne en betegnelse som viser utdanningens egenart og hvilken kompetanse den gir.

14.3 Departementets vurdering og forslag

Departementet legger til grunn at titler, begreper og betegnelser kan ha betydning for fagskoleutdanninger og de fagskoleutdannede. Mange av de titlene som i dag brukes er godt

egnet til å vise hvilken kompetanse kandidatene har, ved at de viser til faget eller bransjen som utdanningen er myntet på. En tittel er med på å synliggjøre hva slags utdanning og kvalifikasjoner kandidaten har, og den kan gjøre det enklere for arbeidsgivere å orientere seg når nye medarbeidere skal rekrutteres. Det er uansett viktig å minne om at det i siste instans vil være vitnemålet og hvilket læringsutbytte som er oppnådd som viser hva den enkelte kan etter endt utdanning.

Både Regjering og Stortinget har gitt sin tilslutning til at en grad bør begrenses til utdanning av et visst omfang. De fleste fagskoleutdanningene har ett eller to års omfang. Departementet går inn for at den nedre grensen for omfang for "grad" settes ved utdanning som er normert til 60 studiepoeng. Departementet forslår at utdanningen kalles "fagskolekandidat", men åpner for at høringsinstansene kan komme med forslag til andre mulige titler.

Det vises til lovforslaget § 17.

15. VURDERING AV SKIKKETHET

15.1 Bakgrunn for forslaget

I forskrift om skikkethetsvurdering i høyere utdanning § 12 annet ledd er det fastsatt at lengste utestengingsperiode er fem år. I fagskoleloven er det ikke fastsatt en øvre grense for utestengingsperiode på bakgrunn av vurdering av skikkethet. Lengste mulige utestengingsperiode ved vedtak om utestenging etter gjeldende fagskolelov § 10 annet ledd (fare for liv og helse) og tredje ledd (falskt vitnemål) er imidlertid regulert. Departementet foreslår derfor å angi lengste mulige utestengingsperiode også for vedtak etter bestemmelsen om skikkethet.

15.2 Gjeldende rett

Det følger av gjeldende fagskolelov § 11 første ledd at departementet gir forskrift om at fagskolen skal vurdere om den enkelte student i bestemte utdanninger er skikket for yrket. Vurderingen skal skje gjennom hele utdanningen. Videre følger det av gjeldende fagskolelov § 11 tredje ledd at styret kan vedta at en student ikke er skikket for yrket. Blir det fattet slikt vedtak, kan studenten utestenges fra utdanningen. Det er foreløpig ikke fastsatt bestemmelser om vurdering av skikkethet i forskrift, og det er ikke regulert i fagskoleloven hvor lenge en student kan utestenges på bakgrunn av at en student blir vurdert som ikke skikket til yrket.

15.3 Departementets vurderinger og forslag

Departementet mener at vedtak om utestenging på bakgrunn av at en student er vurdert til ikke skikket for yrket, er så inngripende overfor studentene at det bør fremgå i loven hvor lenge maksimal utestengingsperiode kan være.

Tidligere var denne fastsatt til tre år, men i forbindelse med revisjonen av forskrift om skikkethetsvurdering i høyere utdanning foreslo departementet å forlenge lengste mulige utestengingsperiode fra tre til fem år. I vurderingen viste departementet blant annet til at allmenne hensyn tilsier at personell som arbeider med sårbare grupper bør være skikket til jobben sin, og at studenter på disse utdanningene skal, i forbindelse med praksisstudier og

senere i yrket, opprette tillitsforhold til disse. Departementet mener at det bør være samsvar mellom utestenging fra fagskoleutdanning og høyere utdanning og foreslår derfor at lengste mulige utestengingsperiode er fem år.

Det vises til lovforslaget § 25 tredje ledd.

16. FREMLEGGELSE AV POLITIATTEST

16.1 Bakgrunn for forslaget

Departementet ønsker å presisere at også merknader om vedtatt forelegg, i likhet med en dom, kan gi grunnlag for utestenging etter gjeldende fagskolelov § 12 tredje ledd. Videre foreslås det å harmonisere utestengingsvedtakene i loven slik at det også i saker om politiattest kreves to tredels flertall for å fatte vedtak om utestenging.

16.2 Gjeldende rett

Studenter ved enkelte fagskolestudier kan bli bedt om å legge frem politiattest etter politiregisterloven § 39 ved opptak eller underveis i utdanningen. Det følger av politiregisterloven § 39 at det i politiattesten skal anmerkes om personen er siktet, tiltalt, har vedtatt forelegg eller er dømt for overtredelse etter en rekke bestemmelser i straffeloven. I gjeldende fagskolelov § 12 tredje og fjerde ledd omtales imidlertid kun tilfeller der studenten er dømt, siktet eller tiltalt. Det fremgår ikke eksplisitt av bestemmelsene at vedtatt forelegg kan være grunnlag for utestengelse, men det er i dag lagt til grunn at en student som har vedtatt forelegg for overtredelse av de aktuelle straffebudene kan utestenges, på samme måte som en som er dømt for samme overtredelse. Etter gjeldende bestemmelse kreves det bare alminnelig flertall for å fatte vedtak om utestenging.

16.3 Departementets vurderinger og forslag

Alle merknader på politiattesten kan være grunnlag for utestenging etter gjeldende bestemmelse om politiattest i fagskolelov § 12. I tilfeller der det fremgår av politiattesten at en student har vedtatt et forelegg bør det fremkomme av lovteksten at også dette kan gi grunnlag for utestenging. Hensynet til sårbare grupper understøtter også at vedtatt forelegg må vurderes som grunnlag for utestenging. Departementet foreslår at dette fremgår eksplisitt av loven.

Et vedtak om utestenging på bakgrunn av merknad på politiattest er en inngripende sanksjon overfor studenten. Det er imidlertid ikke krav om at vedtak etter denne bestemmelsen skal fattes med to tredels flertall. Andre bestemmelser i loven, hvor det fattes vedtak om utestenging på bakgrunn av vurdering av skikkethet, fusk, grovt forstyrrende opptreden eller skapt fare for liv eller helse, har fastsatt krav om to tredels flertall for vedtak om å utestenge studenten. Etter departementets vurdering bør utestenging på bakgrunn av merknad på politiattest, som kan få større konsekvenser for studenten enn for eksempel vedtak om bortvisning, ikke kunne fattes med knappere krav til flertall enn det som er kravet i de øvrige bestemmelsene som kan gi grunnlag for bortvisning eller utestengning. Departementet mener kravet til flertall i de sakene det her er snakk om bør være på samme nivå. Departementet mener det derfor er nødvendig å lovfeste at vedtak om å utestenge en student på grunn av

merknad på politiattest etter fagskoleloven etter bestemmelsen om politiattest må fattes med minst to tredels flertall.

Det foreslås for øvrig enkelte språklige justeringer i bestemmelsen. Departementet foreslår blant annet å endre "yrkesutøving" i andre ledd til "arbeid". Formålet er å klargjøre at det som omfattes er mer enn det som tradisjonelt betegnes som et yrke. For eksempel vil denne endringen klargjøre at enhver som yter tjenester etter helse- og omsorgsloven kan bli avkrevd attest, ikke kun den som har et yrke som krever autorisasjon etter helsepersonelloven.

Det vises til lovforslaget § 26.

17. RETT TIL FORELDREPERMISJON OG PERMISJON I FORBINDELSE MED FØDSEL

17.1 Bakgrunn for forslaget og gjeldende rett

Gjeldende fagskolelov regulerer ikke forholdene for studenter som får barn i studietiden, jf. tilsvarende bestemmelse i universitets- og høyskoleloven § 4-5. Selv om fagskoleutdanningene i dag maksimalt er toårige, kan det være like aktuelt at fagskolestudenter får barn i studietiden, som for universitets- og høyskolestudenter. Mange fagskolestudenter er også eldre enn universitets- og høyskolestudenter (i snitt to år eldre), og tar fagskoleutdanning som del av en videreutdanning. Det fremstår som uheldig at fagskolestudentene ikke har en tilsvarende rett til permisjon og til omsorg for barn.

17.2 Departementets vurdering og forslag

Universitets- og høyskoleloven § 4-5 hjemler studenters rett til å opprettholde sin studentstatus i permisjonstiden dersom studenten får barn. I Prop. 59 L (2013-2014) *Endringer i universitets- og høyskoleloven* ble det foreslått at studenter skulle få rett til utsatt eksamen dersom eksamensdato er satt i perioden fra tre uker før fastsatt termin til tre uker etter fødsel. Retten til utsatt ordinær eksamen eller prøve skal gjelde både for mor og far til barnet, samt medmor og adoptivforeldre. Endringene trådte i kraft i 2014.

Departementet mener at de samme rettighetene også bør gjelde for fagskolestudentene. Studentene skal behandles likt, uavhengig av utdanningstype. I tillegg har fagskolestudentene ofte også utgifter til utdanningen fordi de må betale skolepenger i større grad enn hva studenter ved universiteter og høyskoler må. Å lovfeste rett til permisjon vil gi fagskolestudentene bedre mulighet til å kunne fullføre utdanningen sin, og hindre at de må betale to ganger for samme utdanning.

Det vises til lovforslaget § 27.

18. NASJONAL VITNEMÅLS- OG KARAKTERPORTAL

18.1 Bakgrunn for forslaget

I Fagskolemeldingen foreslår Regjeringen i tiltak 38 at Nasjonal vitnemåls- og karakterportal (vitenmålsportalen) skal omfatte fagskoleutdanning.

I forbindelse med endring av universitets- og høyskoleloven i 2016 ble Vitnemålsportalen hjemlet i universitets- og høyskoleloven § 4-14. CERES har utviklet Vitnemålsportalen og portalen ble lansert i mars 2017. Vitnemålsportalen inneholder informasjon om oppnådde grader og enkeltresultater tatt ved universiteter og høyskoler.

Målet med etablering av Vitenmålsportalen er å ha en tjeneste der personer på en enkel måte kan synliggjøre sine resultater fra fagskoleutdanning for arbeidsgiver, utdanningsinstitusjoner og andre som har bruk for dem, og der mottakerne kan stole på at resultatene er korrekt gjengitt.

18.2 Gjeldende rett

Etter gjeldende fagskolelov § 5 annet ledd utsteder fagskoler vitnemål om fullført fagskoleutdanning. Den som ikke har avsluttet utdanning skal etter anmodning gis karakterutskrift for eksamenene eller prøvene vedkommende har bestått. Vitnemål og karakterutskrift utstedes på papir. Dette innebærer at utover å be om å få se originale vitnemål og karakterutskrifter, er det i dag ikke mulig for en potensiell arbeidsgiver eller utdanningsinstitusjon å vite sikkert om utdanningsdokumentene er ekte eller en forfalsket kopi.

Personopplysningsloven og forskrift om personopplysninger gjelder for Vitnemålsportalen, herunder bestemmelser om informasjonssikkerhet og internkontroll. Vitnemålsportalen inneholder informasjon om personopplysninger som navn og fødselsnummer. Departementet anser ikke opplysningene i vitnemåls- og karakterportalen som sensitive personopplysninger. Dette gjelder både opplysninger som overføres automatisk til portalen (fødselsnummer og utdanningsinstitusjonens identifiseringsinformasjon), og opplysninger som overføres etter brukers initiativ (navn, informasjon om oppnådde grader og karakterer).

Vitnemålsportalen inneholder kun et minimum av informasjon som er nødvendig for at tjenesten skal kunne fungere på en tilfredsstillende måte. Før en person logger inn og tar i bruk portalen vil den kun inneholde informasjon om hvilke institusjoners databaser som har resultater fra denne personen, det vil si fødselsnummer eller D-nummer (utenlandske søkere uten norsk personnummer) koblet til identifiseringsinformasjon som viser til en utdanningsinstitusjons database. Det er kun disse to elementene som innhentes automatisk til Vitnemålsportalen.

Personopplysninger som navn og informasjon om grader og karakterer vil bare overføres fra utdanningsinstitusjonen til portalen når bruker selv tar initiativ til det ved å logge inn i portalen. Når en bruker velger å dele resultatene sine via en lenke, med for eksempel en arbeidsgiver eller utdanningsinstitusjon, vil portalen formidle de resultatene som brukeren har

bestemt skal deles. Brukeren bestemmer selv for hvor lang tid resultatene skal være tilgjengelig.

Kunnskapsdepartementet er behandlingsansvarlig for personopplysningene i portalen, jf. personopplysningsloven § 2 nr. 4. Departementet har delegert det daglige behandleransvaret til Universitetet i Oslo (UiO), fordi UiO har driftsansvar for CERES, jf. universitets- og høyskoleloven. § 1-4 fjerde ledd. CERES forvalter vitnemåls- og karakterportalen og behandler personopplysninger i portalen på vegne av behandlingsansvarlig.

18.3 Departementets vurdering og forslag

For at også informasjon om bestått utdanning fra fagskoler skal kunne fremgå av Vitnemålsportalen, kreves det en lovhjemmel i fagskoleloven slik at det kan innhentes informasjonen også fra fagskoleutdanningsinstitusjonene. De samme juridiske vurderinger som gjelder for resultater hentet fra universiteter og høyskoler, vil også gjelde for resultater hentet fra fagskoleinstitusjonen. Det vises til Prop. 81 L (2015-2016) *Endringer i universitets- og høyskoleloven (NOKUTs tilsyn, nasjonal vitnemålsportal mv.)*.

Det vises til lovforslaget § 40.

19. ENDRING I FAGSKOLELOVEN/SAMSKIPNADSLOVEN – TILKNYTNING TIL SAMSKIPNAD

19.1 Bakgrunn for forslaget

Studentsamskipnadene er opprettet av departementet og har til hovedoppgave å produsere gode og rimelige velferdstjenester til landets studenter. Studentsamskipnadene mottar offentlig støtte gjennom lovpålagt semesteravgift, fri stasjon og tilskudd.

Regjeringen foreslo i tiltak nr. 12 i Fagskolemeldingen en rett til tilknytning til studentsamskipnader for fagskoler som har mer enn 50 studenter og tilbyr utdanning av minst 60 fagskolepoengs omfang. Fagskolemeldingen ble behandlet av Stortinget ved Innst. 254 S (2016-2017). Stortingsflertallet ba Regjeringen foreslå at alle fagskoler skal ha rett til tilknytning til studentsamskipnad, uavhengig av størrelse og utdanningens omfang.

19.2 Gjeldende rett

Fagskoler har i dag ingen rett eller plikt til tilknytning til studentsamskipnad. Fagskolen og studentsamskipnaden kan imidlertid inngå avtale om tilknytning.

19.3 Departementets vurdering og forslag

Departementet legger til grunn at fagskolestudenter skal ha et velferdstilbud på studiestedet. Studentsamskipnadene er opprettet av departementet og har som hovedoppgave å tilby velferdstjenester til studenter. Departementet mener at studentsamskipnadstilknytning vil styrke fagskolenes velferdstilbud. Rett til tilknytning til studentsamskipnad kan styrke fagskolenes attraktivitet, og utgangspunktet bør være at fagskolestudentene og styret ved

fagskolen ønsker slik tilknytning. Som for andre utdanningsinstitusjoner vil det være departementet som avgjør hvilken studentsamskipnad den enkelte institusjon skal være tilknyttet.

19.3.1 Rett til tilknytning

Departementet viser til Stortingsflertallets vedtak i forbindelse med Innst. 254 S (2016-2017), og foreslår at alle fagskoler skal ha rett til tilknytning til studentsamskipnad. Det vil være styret ved fagskolen som avgjør om fagskolen skal knytte seg til en studentsamskipnad. Studentene er representert i styret, og vil dermed kunne delta i avgjørelsen. Styret plikter også å samarbeide med fagskolens studentorgan når det gjelder saker av betydning for studiemiljø og studentvelferd.

Noen fagskoleutdanninger er lagt opp slik at studentene ikke har så sterk tilknytning til et studiested, og slik at de kanskje ikke har behov for alle tjenester som en studentsamskipnad tilbyr. Fagskolens tilknytning til studentsamskipnad vil kreve administrativ merinnsats både fra fagskolen og fra studentsamskipnaden. Avtaler må inngås og følges opp, fagskolene skal kreve inn semesteravgift på vegne av studentsamskipnaden, fagskolene må kunne tilby egnet fri stasjon med mer.

Departementet mener at økt samlet studentvelferd bør veie tyngre enn administrative merkostnader for fagskolen og studentsamskipnaden, og foreslår derfor at fagskolene får en ubetinget rett til tilknytning til studentsamskipnad.

Departementet foreslår ingen plikt til tilknytning til studentsamskipnad, heller ikke for store fagskoler. Departementet mener det i første omgang er mest hensiktsmessig å overlate til fagskolestyret selv å vurdere om deres studenter vil ha behov for, og nytte av, tilknytning til en studentsamskipnad. Stortinget har imidlertid bedt departementet om å vurdere om fagskoler etter bestemte kriterier bør ha plikt til medlemskap i studentsamskipnad. Vi ber derfor om høringsinstansenes innspill på dette allerede nå. Departementet vil på grunnlag av høringsinstansenes innspill vurdere om det skal lovfestes en slik plikt. Et eventuelt forslag om lovfesting av dette vil bli sendt på alminnelig høring.

Det vises til forslaget til endring i studentsamskipnadsloven §§ 1 første ledd , 3 tredje ledd og 4 annet ledd.

19.3.2 Grad av tilknytning

Hvis fagskolen ønsker å knytte seg til en studentsamskipnad, vil dette bety fullverdig tilknytning. Departementet foreslår ingen særlige tilpasninger for fagskolenes del.

Fullverdig tilknytning innebærer at fagskolestudenter og fagskolene skal ha rett til å være representert i styret på like vilkår som universiteter og høyskoler og studentene som går der. I dag er det studenter ved universiteter og høyskoler som etter forskrift om studentsamskipnader velger studentstyremedlemmer gjennom sitt studentorgan. I de tilfeller slikt studentorgan ikke er opprettet, velger studentene ved urnevalg styremedlemmer til studentsamskipnadens styre. Studenter som har betalt semesteravgift har stemmerett. Ved studentsamskipnader med flere tilknyttede utdanningsinstitusjoner kan studentene opprette et

felles organ som velger styremedlemmer til studentsamskipnadens styre. Ved valg av styremedlemmer fra tilknyttede utdanningsinstitusjoner hvor flere utdanningsinstitusjoner er tilknyttet studentsamskipnaden må det avtales en ordning for fordeling av styremedlemmer mellom utdanningsinstitusjonene. Dette spørsmålet avgjøres lokalt.

Flere av studentsamskipnadene har i dag mange tilknyttende institusjoner, og departementet legger til grunn at medbestemmelse i studentsamskipnaden for fagskolene og fagskolestudentene kan følge gjeldende regelverk. Det kan bli nødvendig enkelte mindre justeringer i forskrift om studentsamskipnader. Medbestemmelse vil forutsette aktiv deltagelse fra både fagskolen og studentens side.

Departementet foreslår også å fastsette i fagskoleloven at fagskolens tilrettelegging for et godt studiemiljø og bedring av studentvelferden skal utøves i samarbeid med studentsamskipnaden dersom fagskolen er tilknyttet en studentsamskipnad.

Det vises til lovforslaget § 14 andre ledd.

20. ENDRING I SAMSKIPNADSLOVEN – DELING (FISJONERING) AV STUDENTSAMSKIPNADER

20.1 Bakgrunn for forslaget

Departementet har lagt til grunn at det er mest hensiktsmessig at hver institusjon skal være knyttet kun til én studentsamskipnad, se for eksempel Meld. St. 18 (2014-2105) *Konsentrasjon for kvalitet - Strukturreform i universitets- og høyskolesektoren*. Som et resultat av strukturreformen er det gjennomført flere sammenslåinger av universitet og høyskoler. Parallelt med disse fusjonene er det gjennomført tilsvarende sammenslåinger av studentsamskipnader. For å legge til rette for at en institusjon kun skal være tilknyttet én studentsamskipnad har departementet derfor delt opp studentsamskipnader som tidligere har betjent flere institusjoner. Ved sammenslåing av for eksempel Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU) med Høgskolen i Gjøvik og Høgskolen i Ålesund ble avdelingen Gjøvik i Studentsamskipnaden i Oppland og avdeling Ålesund i Studentsamskipnaden for Sunnmøre skilt ut og sammenslått med Studentsamskipnaden i Trondheim.

Regjeringen har lagt til grunn at prinsippet om at en institusjon skal være knyttet til én studentsamskipnad er hensiktsmessig. Regjeringen mener også dagens organisering av universitets- og høyskolelandskapet er hensiktsmessig. Likevel kan det bli aktuelt med endringer i institusjonskartet i fremtiden. Det som fungerer i dag fungerer ikke nødvendigvis i morgen, og i tillegg tilsier utdanningsinstitusjonenes autonomi og innsikt i egen virksomhet at de på eget initiativ vil kunne foreslå ytterligere sammenslåinger. I så fall vil sammenslåing og deling (fusjon og fisjon) av studentsamskipnader igjen kunne bli aktuelt.

Departementet beslutter om studentsamskipnader skal opprettes, legges ned eller slås sammen. I studentsamskipnadsloven § 2 tredje ledd refereres det til kapittel 13 i aksjeloven som omhandler fusjon av aksjeselskaper. Deling av studentsamskipnader er derimot ikke

ekspisitt regulert i studentsamskipnadsloven. Det har derfor hersket noe usikkerhet knyttet til deling av studentsamskipnader når det gjelder blant annet registrering. Tilsvarende har det hersket usikkerhet om fisjoner kan gjennomføres uten at det utløser krav om betaling av dokumentavgift. Denne usikkerheten, sammenholdt med muligheten for nye endringer i landskapet på lang sikt, er bakgrunnen for departementets forslag.

20.2 Gjeldende rett

Ved fusjon av studentsamskipnader er det bestemt i studentsamskipnadsloven § 2 at reglene om melding til Foretaksregisteret, kreditorvarsel, innsigelse fra kreditor og ikrafttredelse av fusjonen i aksjeloven §§ 13-13 til 13-16, gjelder så langt de passer.

Studentsamskipnader er registreringspliktige i Foretaksregisteret, jf. foretaksregisterloven § 2-1 og studentsamskipnadsloven § 2 andre ledd.

Det følger av studentsamskipnadsloven § 2 tredje ledd at Kunnskapsdepartementet beslutter om en studentsamskipnad skal «opprett, legges ned eller slås sammen». Deling av studentsamskipnader er ikke særskilt regulert i loven. Det er imidlertid lagt til grunn i praksis at departementet kan dele en studentsamskipnad uten å gå veien om nedleggelse og nystiftelse.

Gjennom praksis er det etablert at sammenslåing gjennom fisjonering av studentsamskipnader kan registreres i foretaksregisteret. Det er også lagt til grunn at de prinsipper som gjelder kontinuitet i rettigheter og forpliktelser for sammenslåing av studentsamskipnad, også skal gjelde for deling av studentsamskipnad. Det følger av studentsamskipnadsloven § 2 tredje ledd at reglene i aksjeloven §§ 13-13 til 13-16 gjelder så langt de passer ved sammenslåing av studentsamskipnader. Det er altså lagt til grunn at de tilsvarende reglene i aksjeloven om fisjonering av aksjeselskaper, jf. aksjeloven § 14-7 og § 14-8, får anvendelse ved deling av aksjeselskaper. Aksjeloven § 14-7 og 14-8 gir aksjeloven §§ 13-13 til 13-16, og aksjeloven § 13-17 første og tredje ledd anvendelse ved fisjonering av aksjeselskap.

20.3 Departementets vurdering og forslag

Kunnskapsdepartementet har lagt til grunn at det skal ligge til fagdepartementet å vurdere hva som er den mest hensiktsmessige struktureringen av studentsamskipnadene. For å unngå fremtidig usikkerhet rundt den praktiske gjennomføringen av departementets beslutninger knyttet til omstrukturering av studentsamskipnadene ønsker departementet å slå fast i lov gjeldende tolkning og praktisering av deling av studentsamskipnader.

Hittil har deling av studentsamskipnader skjedd som en forberedelse for innlemming av den utskilte delen i en annen studentsamskipnad. Departementet foreslår imidlertid også at en studentsamskipnad skal kunne deles uten at delene deretter innlemmes i en annen studentsamskipnad. Fordi strukturen i universitets- og høyskolesektoren ikke er fastlagt en gang for alle, bør studentsamskipnadene også kunne endres i tråd med eventuelle fremtidige endringer i universitets- og høyskolesektoren. Også eventuell sammenslåing av fagskoler

taler for slik fleksibilitet. Det er også ventet vekst i fagskolesektoren fremover, jf. Fagskolemeldingen.

Departementet legger til grunn at endringer i studentsamskipnadsstrukturen alltid vil utføres med kontinuitet i rettighets- og forpliktelsesposisjoner jf. Prop. 92 L (2011-2012) *Endringer i studentsamskipnadsloven* og Prop.15 L (2010-2011) *Endringer i studentsamskipnadsloven*, da endringer av studentsamskipnader ikke endrer organisasjonsform eller lovpålagt formål.

Departementet foreslår derfor at deling av studentsamskipnader kan skje på like vilkår som sammenslåing. Departementet foreslår å inkludere deling av studentsamskipnad i studentsamskipnadslovens § 2 tredje ledd om kontinuitet i rettigheter og forpliktelser.

Det vises til forslaget til endring i studentsamskipnadsloven § 2 tredje ledd.

21. OVERGANGSORDNINGER

Å endre betegnelse fagskolepoeng til betegnelsen studiepoeng vil kreve egne regler for på hvilket tidspunkt ny betegnelse skal tas i bruk. Departementet foreslår at de studentene som er i utdanning ved lovens ikrafttredelse får vitnemål med betegnelsen studiepoeng for hele utdanningsløpet. Det medfører at de vil få konvertert eksamener som har ble gitt uttelling i form av fagskolepoeng, til eksamener med uttelling i studiepoeng, så lenge det er snakk om én utdanning.

Departementet vurderer også om det bør åpnes for at fagskoler skal kunne skrive ut nye vitnemål med studiepoeng til de studentene som ønsker det. Departementet ønsker innspill fra høringsinstansene på dette. Videre ønsker departementet innspill på hvorvidt fagskolene bør pålegges å utstede nytt vitnemål med studiepoeng til tidligere studenter som ber om dette, eller om det bør være opp til den enkelte fagskole å bestemme om det skal utstedes nye vitnemål.

22. ØKONOMISKE OG ADMINISTRATIVE KONSEKVENSER

22.1 Vitnemålsportal

I dag er driften og videreutviklingen av Vitnemålsportalen delvis finansiert av KD og delvis av de statlige universitetene og høyskolene. Universitetene og høyskolene benytter seg av FS (felles studentsystem) som saksbehandlersystem, og finansierer dermed videreutviklingen av Vitnemålsportalen gjennom den årlige kontingenten til Felles studentsystem. Det ble i Prop. 81 L (2015-2016) *Endringer i universitets- og høyskoleloven (NOKUTs tilsyn, nasjonal vitnemålsportal mv.)* foreslått at finansieringen av portalen skulle dekkes av FS-kontingenten eller innenfor gjeldende ramme i budsjettet. Når nå også resultater fra fagskoleutdanningen skal inn i Vitnemålsportalen er det klart at den ikke lenger kan finansieres gjennom FS-kontingenten alene, eller innenfor budsjettet, men at også fagskolene må bidra, eventuelt at portalen må fullfinansieres av Kunnskapsdepartementet. Det er vanskelig å anslå omfang på kostnadene.

22.2 Tilrettelegging for studentorgan

Forslaget vil kunne føre til noe økte økonomiske og administrative kostnader for fagskolen, ved at fagskolen må sørge for mulighet for at studenttillitsvalgte har et tilgang til et kontor helt eller delvis, på skolens område. Det kan også bli noe utgifter til dekning av nødvendig IKT-utstyr og annet utstyr som for eksempel kontorrekvisita, men departementet antar at dette ikke pålegger fagskolen store kostnader. Studentorganet kan ikke pålegge institusjonene bestemte ytelser.

22.3 Utvidede rettigheter for studenter i permisjon

Etter dette forslaget får fagskolen en større plikt enn de har i dag for å tilrettelegge for de studentene som får barn i studietiden. Dette kan føre til at studieplassen ikke benyttes i permisjonsperioden. I en viss utstrekning kan fagskolene tape penger, da de ikke kan få fylt opp studieplassen for den tiden som er igjen av studieåret. Departementet legger til grunn at dette vil skje ganske sjeldent, og at det for den enkelte fagskole ikke vil være snakk om særlig store beløp.

22.4 Samskipnadstilknytning

Forslaget om å gi fagskolene rett til tilknytning til studentsamskipnad vil kunne få flere administrative og økonomiske konsekvenser. Samskipnadenes vedtekter må endres og fagskolene må tilby samskipnadene fri stasjon (stille egnede lokaler til rådighet for studentsamskipnaden uten å kreve vederlag).

Innlemming av fagskoler i studentsamskipnader vil bety at studentsamskipnadene og departementet som tilskuddsyter må forholde seg til en ny studentmasse med muligens noe annet velferdsbehov enn studentene ved universiteter og høyskoler.

Fagskolestudenter vil, dersom deres fagskole knytter seg til en studentsamskipnad, måtte betale semesteravgift. Alle vil måtte betale den samme avgiften, enten vedkommende er student ved fagskole, universitet eller høyskole. Dette betyr en økt kostnad for fagskolestudenter, enten de velger å benytte seg av studentsamskipnadens tilbud eller ikke. Fagskolene vil ha noe administrative merarbeid ved at de må kreve inn semesteravgiften.

Forslaget om hjemmel for deling av studentsamskipnader antas ikke å få vesentlige administrative eller økonomiske konsekvenser, siden forslaget kun betyr lovfesting av etablert praksis.

23. LOVUTKAST

23.1 Ny lov om fagskoleutdanning

Kapittel 1 Formål og virkeområde

§ 1 *Formål* (gjeldende § 1 første ledd)

(1) Lovens formål er å legge til rette for fagskoleutdanning av høy kvalitet og for at fagskolestudentene får gode utdanningsvilkår.

(2) Med fagskoleutdanning menes høyere yrkesfaglig utdanning. Fagskoleutdanning ligger på nivået over videregående opplæring eller tilsvarende realkompetanse, og gir kompetanse som kan tas i bruk i arbeidslivet uten ytterligere generelle opplæringstiltak.

§ 2 *Lovens virkeområde* (gjeldende §1 andre ledd)

(1) Loven gjelder for akkrediterte fagskoler, jf. § 4.

(2) Loven gjelder for fagskolevirksomhet i Norge. Loven gjelder for Svalbard og Jan Mayen hvis ikke noe annet fastsettes av Kongen. Kongen kan fastsette særlige regler som gjelder for de stedlige forholdene. Kongen kan bestemme at loven skal gjelde helt eller delvis for fagskoler utenfor Norge.

§ 3 *Fylkeskommunalt ansvar for fagskoleutdanning* (gjeldende § 1a)

(1) Fylkeskommunen skal sørge for at det tilbys akkreditert fagskoleutdanning i samsvar med behovet for kompetanse lokalt, regionalt og nasjonalt.

Kapittel 2 Akkreditering og godkjenning av fagskoleutdanning

§ 4 *Akkreditering av fagskoleutdanning* (gjeldende § 2)

(1) Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen (NOKUT) akkrediterer fagskoleutdanning, jf. lov 1. april 2005 nr. 15 om universiteter og høyskoler kapittel 2.

(2) Akkreditering forstås i denne loven som en faglig vurdering av om en fagskole eller en fagskoleutdanning oppfyller vilkår gitt av departementet og NOKUT. Akkreditering er et vilkår for å kunne tilby fagskoleutdanning. Akkreditert fagskoleutdanning skal være i samsvar med Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk.

(3) Fagskoleutdanning skal ha et innhold og omfang som tilsvarer minimum et halvt og maksimum to års utdanning på fulltid. Departementet kan, etter søknad fra styret, vedta at det kan gis fagskoleutdanning som tilsvarer maksimum tre studieår.

(4) Fagskoler kan på bestemte vilkår få akkreditering av fagområde. Fagskoler som får akkreditering av fagområde, har fullmakt til selv å opprette og legge ned fagskoleutdanninger innenfor bestemte fagområder.

(5) Fagskoler skal ha tilfredsstillende interne systemer for kvalitetssikring. Studentevalueringer skal inngå i disse systemene.

(6) Hvis en fagskoleutdanning ikke lenger oppfyller vilkårene for akkreditering, kan NOKUT trekke den tilbake. Dersom akkrediteringen trekkes tilbake, har fagskolens styre ansvaret for å sikre at de berørte studentene får gjennomført påbegynt utdanning på en tilfredsstillende måte.

(7) Departementet kan gi forskrift om

- a) vilkår for akkreditering av fagskoleutdanning.
- b) vilkår for akkreditering av fagområde.
- c) dispensasjonsadgang for fagskoleutdanning som varer i maksimum tre år.
- c) krav til kvalitetssikringssystemer og kvalitetsarbeid.
- d) saksbehandlingsregler for NOKUTs akkrediteringsarbeid.

NOKUT kan gi utfyllende forskrift om de samme emnene.

§ 5 *Beskyttelse av betegnelsene fagskoleutdanning og fagskole* (gjeldende § 17)

(1) Betegnelsene fagskoleutdanning og fagskole kan bare brukes om utdanninger og fagskoler som har akkreditering etter § 4. Bare utdanninger og fagskoler som har akkreditering fra NOKUT etter § 4, kan markedsføre seg på en måte som gir inntrykk av at de har slik akkreditering.

(2) Departementet kan ved forskrift eller enkeltvedtak forby bruk av betegnelse eller navn som uriktig gir inntrykk av at en virksomhet har akkreditering, eller som kan forveksles med en betegnelse som nevnt i første ledd.

(3) Departementet kan etter søknad tillate bruk av etablerte sammensatte betegnelser selv om de kan forveksles med betegnelser som nevnt i første ledd.

(4) Virksomheter som i strid med første eller andre ledd forsettlig eller uaktsomt bruker betegnelsene fagskoleutdanning eller fagskole, kan ilegges overtredelsesgebyr av departementet.

(5) Departementet kan gi forskrift om overtredelsesgebyr. Endelig vedtak om overtredelsesgebyr er tvangsgrunnlag for utlegg.

§ 6 *Generell godkjenning av utenlandsk fagskoleutdanning* (gjeldende § 14, trer ikke i kraft ennå)

Enkeltpersoner kan søke om godkjenning av utdanning fra en utenlandsk fagskole eller annen utdanning fra utlandet på tilsvarende nivå. NOKUT avgjør om utdanningen skal gis generell godkjenning, slik at den i nivå og omfang godkjennes som sidestilt med fagskoleutdanning i Norge. Klageinstansen kan ikke overprøve NOKUTs vurdering av den avlagte utdanningens nivå og omfang. Departementet kan gi forskrift om saksbehandling og klageadgang etter denne bestemmelsen.

§ 7 *Godskriving og fritak* (NY - finnes i dag i fagskoleforskriften § 1-1 første og andre ledd)

(1) Fagskoler skal godskrive beståtte emner fra annen akkreditert fagskoleutdanning med samme antall fagskolepoeng i den utstrekning utdanningen oppfyller de faglige krav for

emnet eller emnene det søkes om godskriving for. Godskriving kan bare skje mellom fagskoleutdanninger på samme eller nært beslektet fagområde. Det skal ikke gis dobbel uttelling for samme faginnhold.

(2) Fagskoler kan gi fritak for emner på grunnlag av annen dokumentert relevant utdanning og kompetanse. Dokumentasjon av realkompetanse kan gi grunnlag for fritak. Fritak skal bygge på en faglig vurdering fra den enkelte fagskole. Fritak på grunnlag av realkompetanse må baseres på en faglig vurdering av om søkerens bakgrunn, fra arbeidsliv, frivillig sektor, utdanning eller annet, dvs. formell, ikke-formell og uformell kompetanse, samlet kan gi grunnlag for fritak for del av fagskoleutdanningen.

(3) En student kan klage på et vedtak om godskriving og fritak. Styret er klageinstans.

(4) Departementet kan gi forskrift om godskriving og fritak.

Kapittel 3 Organisering av fagskolen

§ 8 *Styrets ansvar* (Prop. 44 L § 3 annet ledd første punktum, tredje, fjerde, syvende og åttende, gjeldende § 4 første og tredje ledd)

(1) Alle fagskoler skal ha et eget styre. Offentlige fagskoler og fagskoler organisert som studieforbund, skal ha et styre som øverste ansvarlige styringsorgan.

(2) Styret skal sørge for at studentene får den utdanningen som fagskolen har godkjenning for, at alle vilkår for offentlige tilskudd er oppfylt, og at virksomheten drives i samsvar med gjeldende lover og regler. Styret skal sørge for at opplysninger som blir gitt til NOKUT og de utdanningssøkende, er korrekte og fullstendige.

(3) Styret selv skal fatte vedtak om at det etter styrets skjønn er forsvarlig å starte et nytt studieår. Vedtaket skal fattes før studiestart.

(4) Styret skal sørge for at det blir gitt nødvendig informasjon og veiledning til søkere og studenter, blant annet om skolepenger, studietilbud, søknadsfrister og opptakskrav.

(5) Styret skal fastsette krav til lærerkompetanse, instruktørkompetanse og ledelse.

(6) Styret skal etablere og gjennomføre systematiske kontrolltiltak (internkontroll) for å sikre at krav som er fastsatt i eller i medhold av lov, overholdes. Departementet kan gi forskrift om krav til internkontroll.

(7) Styret kan delegere sin avgjørelsesmyndighet til andre ved fagskolen hvis det ikke følger av denne loven at styret selv skal fatte vedtak.

§ 9 *Styrets sammensetning* (Prop. 44 L § 3 annet ledd siste punktum, femte ledd, gjeldende § 3 fjerde ledd)

(1) Styret skal bestå av minst sju medlemmer. Styret skal ha minst ett medlem som er valgt av og blant de ansatte, og minst ett styremedlem som er valgt av og blant studentene ved fagskolen. Hvis styret har mer enn ti medlemmer skal hver av gruppene studenter og ansatte ha minst to medlemmer hver. Minst to medlemmer skal ha bakgrunn fra relevant arbeids- eller næringsliv, fortrinnsvis med regional tilknytning.

(2) Kravene i likestillingsloven § 13 om representasjon av begge kjønn skal være oppfylt innen den enkelte valgkrets.

(3) Styremedlemmer med varamedlemmer velges for inntil fire år. Styremedlemmer fra studentgruppen, og varamedlemmer for disse, velges for ett år.

§ 10 *Vedtaksførhet* (NY)

(1) Styret kan fatte vedtak når mer enn halvparten av medlemmene er til stede og avgir stemme. Styremøtene ledes av styrelederen. Hvis styrelederen ikke er til stede, utpeker styret møteleder.

(2) Vedtak fattes med alminnelig flertall av de avgitte stemmene hvis ikke noe annet er fastsatt i denne loven. Hvis antall stemmer for og imot et forslag er likt, har møtelederen dobbeltstemme.

§ 11 *Administrativ og faglig ledelse* (Prop. 44 L § 3 sjette ledd, gjeldende § 3 femte ledd)

(1) Fagskolen skal ha en rektor. Styret skal tilsette rektor ved fagskolen. Ansettelsesprosessen skal sikre at skolen får en rektor som har nødvendig fag- og lederkompetanse, og at studentene og de ansatte blir hørt.

(2) Hvis avgjørelsen av en sak ikke kan vente til styret kan komme sammen i møte, avgjør rektor saken. Rektor kan også få fullmakt til å avgjøre løpende saker som ikke kan utsettes til neste styremøte.

§ 12 *Organisering* (Prop. 44 L § 3 første, annet og niende og ellefte ledd, gjeldende § 3 sjette ledd)

(1) Private fagskoler skal organiseres som stiftelser etter stiftelsesloven eller aksjeselskap etter aksjeloven.

(2) Fagskoler som per 1. januar 2017 er organisert i studieforbund etter lov om voksenopplæring, kan videreføres som studieforbund.

(3) Fagskoler skal være registrert i Enhetsregisteret.

Kapittel 4 Fagskolens virksomhet

§ 13 *Studentorgan* (NY og gjeldende § 4 fjerde ledd)

(1) Studentene ved fagskoler kan opprette et studentorgan som skal ivareta deres interesser og fremme deres synspunkter. På samme måte kan studenter ved den enkelte avdeling opprette studentorgan.

(2) Styret skal legge forholdene til rette slik at studentorganene kan drive sitt arbeid på en tilfredsstillende måte.

(3) Studentorganet skal høres i alle saker som angår studentene.

(4) Studenter skal være representert i alle kollegiale organer som tildeles beslutningsmyndighet.

§ 14 *Læringsmiljø* (gjeldende § 4a)

(1) Styret har det overordnede ansvaret for studentenes læringsmiljø. Styret skal, i samarbeid med studentorganet, jf. § 13, legge forholdene til rette for et godt læringsmiljø.

(2) Hvis fagskolen er tilknyttet en studentsamskipnad, skal styret, i samarbeid med studentsamskipnaden, legge til rette for et godt læringsmiljø og arbeide for å bedre studentvelferden på lærestedet.

(3) Styret har ansvaret for at læringsmiljøet og det fysiske og psykiske arbeidsmiljøet er fullt forsvarlig med hensyn til studentenes helse, sikkerhet og velferd. I utformingen av det fysiske arbeidsmiljøet skal styret, så langt det er mulig og rimelig, sørge for

a) at lokaler, adkomstveier, trapper mv. er dimensjonert og innredet for den virksomheten som drives;

b) at lokalene har gode lys- og lydforhold og forsvarlig inneklime og luftkvalitet

c) at lokalene blir vedlikeholdt og er rene og ryddige

d) at lokalene er innredet slik at studentene unngår uheldige fysiske belastninger

e) at virksomheten er planlagt slik at skader og ulykker forebygges

f) at tekniske innretninger og utstyr er sikret og blir vedlikeholdt, slik at studentene unngår skader og ulykker

g) at lokaler, adkomstveier, sanitæranlegg og tekniske innretninger er utformet på en slik måte at funksjonshemmede kan studere ved fagskolen

h) at læringsmiljøet er innrettet for studenter av begge ulike kjønn

i) at læringsmiljøet er utformet etter prinsippet om universell utforming.

Departementet kan gi forskrift om krav til læringsmiljøet.

(4) Fagskolen skal, så langt det er rimelig, legge studiesituasjonen til rette for studenter med særskilte behov. Tilretteleggingen må ikke føre til en reduksjon av de faglige kravene som stilles til det enkelte studiet.

(5) Arbeidstilsynet fører tilsyn med at kravene i annet ledd er oppfylt. Arbeidsmiljøloven kapittel 18 om tilsyn og tvangsmidler mv. gjelder så langt det passer. Departementet kan gi forskrift om tilsyn med læringsmiljøet.

§ 15 *Opptak* (NY)

(1) For å få opptak til fagskoleutdanning må søkerne ha fullført og bestått videregående opplæring.

(2) Fagskolene kan ta opp søkere på grunnlag av realkompetansevurdering hvis søkerne er 23 år eller eldre i opptaksåret.

(3) Departementet kan gi forskrift om nasjonal samordning av opptaket og nasjonale opptaksregler, blant annet om opptaksgrunnlag, rangering av søkerne og klagebehandling.

(4) Styret selv skal gi utfyllende forskrift om opptak til fagskolen med krav til formell utdanning og tilsvarende realkompetanse.

§ 16 *Innholdet i utdanningen* (gjeldende § 5 første og tredje ledd)

(1) Styret skal fastsette en plan for innholdet i utdanningen og bestemme hvordan planen skal gjennomføres, blant annet bestemmelser om obligatoriske kurs, praksisstudier, vurderingsformer og lignende.

(2) Studiepoeng er en betegnelse på læringsutbytte og normert studietid. Et fullt studieår er normert til 60 studiepoeng.

(3) Departementet kan gi forskrift om

a) et nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk

b) felles vurderingsuttrykk ved eksamen, prøve, bedømmelse av oppgave eller annen vurdering.

§ 17 *Grader* (NY)

Styret kan gi graden fagskolekandidat for fullført fagskoleutdanning av ett års varighet eller mer.

§ 18 *Vitnemål* (gjeldende § 5 annet ledd)

Fagskolen utsteder vitnemål om fullført fagskoleutdanning. NOKUT kan gi forskrift om krav til vitnemålets utforming og innhold. En student som ikke har fullført fagskoleutdanningen, kan be om karakterutskrift som viser beståtte eksamener og prøver og andre vurderinger studenten har fått.

§ 19 *Klageorganer* (gjeldende § 13)

(1) Fagskolene skal opprette en lokal klagenemnd som skal behandle klager over enkeltvedtak. Styret kan bestemme at klagenemnda også skal behandle andre klagesaker for studentene og saker etter §§ 22 til 26. Myndigheten til å treffe vedtak etter disse paragrafene kan ikke delegeres til andre organer ved fagskolen.

(2) Den lokale klagenemnda skal ha fem medlemmer med varamedlemmer. Lederen skal oppfylle lovens krav til lagdommere og skal ikke være ansatt ved fagskolen. Tilsvarende krav gjelder for varamedlem for lederen. To av medlemmene i klagenemnda skal være studenter.

(3) Klagenemnda er vedtaksfør når lederen eller varamedlemmet for lederen og to andre medlemmer er til stede.

(4) Den lokale klagenemndas vedtak i saker som gjelder klage på fagskolens enkeltvedtak, kan ikke påklages.

(5) Departementet kan opprette et nasjonalt klageorgan for fagskoleutdanning som skal behandle klager på enkeltvedtak på bestemte områder.

(6) Departementet kan gi forskrift om saksbehandlingen i klagesaker.

Kapittel 5 Studentenes rettigheter og plikter

§ 20 *Avsluttende vurdering, eksamen og sensur* (gjeldende § 6)

(1) Styret skal sørge for at studentenes kunnskap, ferdigheter og generelle kompetanse blir prøvd og vurdert på en upartisk og faglig betryggende måte. Vurderingen skal sikre det faglige nivået ved den aktuelle utdanningen. Det skal være ekstern evaluering av vurderingen eller vurderingsordningene.

(2) Styret oppnevner sensor ved eksamen, prøve, bedømmelse av oppgave eller annet arbeid når resultatet inngår i vitnemålet eller innregnes i karakter for utdanningen.

(3) Sensuren skal være klar innen tre uker etter eksamen, prøve, oppgave eller annet arbeid hvis ikke særlige grunner gjør det nødvendig å bruke mer tid. Hvis sensuren ikke kan gis innen tre uker, skal studenten varsles om det og samtidig få vite når sensuren kan ventes. Styret selv kan gjøre unntak for enkeltksamener og kan fastsette en lengre frist når det ikke er mulig å skaffe det antallet kvalifiserte sensorer som er nødvendig for å gjennomføre sensuren på tre uker.

(4) Ved ny sensur etter §§ 22 og 23 benyttes én eller flere sensorer. Minst én sensor skal være ekstern. Karakteren kan endres både til gunst og ugunst for klageren. Hvis en karakter er fastsatt på grunnlag av både skriftlig og muntlig prøve og karakteren endres etter ny sensur av den skriftlige delen av eksamenen, skal det holdes ny muntlig prøve for å få fastsatt endelig karakter.

(5) Styret selv gir forskrift om gjennomføring av eksamener, prøver og annet arbeid. Dette omfatter vilkår for å gå opp til eksamen eller prøve på nytt, adgang til ny praksisperiode og oppmelding. Styret kan delegerer til en avdeling å gi utfyllende forskrift om forhold som er særegne for den enkelte eksamen.

§ 21 *Rett til begrunnelse og klage over karakterfastsetting* (gjeldende § 8)

(1) Studenten har rett til å få en begrunnelse for karakterfastsettingen. Hvis det gjelder muntlig eksamen eller bedømmelse av praktiske ferdigheter, må studenten kreve slik begrunnelse umiddelbart etter at karakteren er formidlet. Hvis karakteren kunngjøres elektronisk og studenten kan kreve begrunnelse elektronisk, må studenten kreve begrunnelse innen én uke etter at karakteren blir kunngjort. Hvis karakteren kunngjøres på annen måte, må studenten kreve begrunnelse innen én uke etter at studenten fikk kjennskap til karakteren, men likevel ikke mer enn tre uker etter at karakteren ble kunngjort.

(2) Begrunnelsen skal gis innen to uker etter at studenten har bedt om den. Dersom begrunnelsen ikke kan gis innen to uker, skal studenten varsles om det og samtidig få vite når begrunnelsen kan ventes. I begrunnelsen skal det gjøres rede for de generelle prinsippene som er lagt til grunn for bedømmelsen, og for bedømmelsen av studentens prestasjon. Begrunnelsen kan gis muntlig eller skriftlig.

(3) Hvis det er gitt skriftlige retningslinjer for bedømmelsen, skal studentene ha tilgang til dem etter at karakteren er fastsatt.

(4) En student kan klage skriftlig over karakteren innen tre uker etter at eksamensresultatet er kunngjort. Ny sensur skal da gjennomføres. Ved ny sensur skal sensorene ikke få kjennskap til den opprinnelige karakteren, sensors begrunnelse for karakteren eller studentens begrunnelse for klagen. Hvis studenten har bedt om begrunnelse for eller klaget over formelle feil, løper klagefristen fra studenten har fått begrunnelsen, eller til klagen er endelig avgjort.

Hvis det brukes løpende vurdering med karakter, kan fagskolen bestemme om studenten skal klage etter hver enkelt vurdering, eller først når resultatet er kunngjort.

(5) En student kan ikke klage på bedømmelse av muntlig prestasjon og vurdering av praksisstudier eller lignende som etter sin art ikke lar seg etterprøve.

(6) En student kan ikke klage på karakterfastsettingen etter ny sensur.

§ 22 *Klage over formelle feil ved eksamen* (gjeldende § 7)

(1) En student som har vært oppe til eksamen, prøve eller annet arbeid som bedømmes med karakter, kan klage over formelle feil innen tre uker etter at studenten er blitt kjent med eller burde være kjent med feilen. Klagen skal rettes til fagskolen.

(2) Et sensurvedtak skal oppheves hvis det er begått feil som kan ha hatt betydning for studentens prestasjon eller bedømmelsen av denne. Hvis feilen kan rettes opp ved ny sensur, skal ny sensur gjennomføres. Hvis feilen ikke kan rettes opp ved ny sensur, skal det holdes ny eksamen, prøve eller lignende med nye sensorer. En student kan klage på karakterfastsettingen ved ny sensur etter denne bestemmelsen, jf. § 21.

(3) Hvis en student har krevd begrunnelse for eller klaget over karakterfastsettingen, løper klagefristen fra studenten har fått begrunnelsen, eller til klagen er endelig avgjort.

(4) Fagskolen eller klageinstansen kan bestemme at det skal foretas ny sensur eller holdes ny eksamen, prøve eller lignende hvis det er begått formelle feil som kan ha hatt innvirkning på én eller flere studenters prestasjon eller bedømmelsen av denne.

(5) Styret er klageinstans for fagskolens vedtak etter denne bestemmelsen.

§ 23 *Annullering av eksamen eller prøve* (gjeldende § 9)

(1) Hvis en student har brukt falskt vitnemål eller andre falske dokumenter eller opptrådt uredelig på annen måte for å få rett til å avlegge en eksamen, prøve eller annet arbeid som bedømmes med karakter, kan styret annullere resultatet. Styret kan også annullere en godkjenning av et emne hvis en student på tilsvarende urettmessig grunnlag har fått rett til å studere.

(2) Styret kan annullere resultatet av en eksamen, prøve eller lignende og godkjenningen av et emne dersom en student forsettlig eller grovt uaktsomt har fusket, eller forsettlig har forsøkt å fuske, i forbindelse med eksamenen, prøven eller lignende eller under gjennomføringen av emnet.

(3) Hvis en student har fått fritak for eller innpassing av utdanning og kompetanse ved å benytte et falskt vitnemål eller andre falske dokumenter eller ved å opptre uredelig på annen måte, kan styret annullere fritaket eller innpassingen.

(4) En student kan klage på et vedtak om annullering. Departementet eller et nasjonalt klageorgan for fagskoleutdanning er klageinstans.

(5) Adgangen til å annullere foreldes ikke.

(6) Når styret har fattet vedtak om annullering, skal studenten levere eventuelle vitnemål eller karakterutskrifter tilbake til fagskolen. Et endelig vedtak om annullering etter første eller annet ledd er et særlig tvangsgrunnlag etter tvangsfullbyrdelsesloven kapittel 13.

§ 24 *Bortvisning og utestenging* (gjeldende § 10)

(1) Hvis en student til tross for skriftlig advarsel fra fagskolen gjentatte ganger opptrer på en måte som virker grovt forstyrrende på medstudenters arbeid eller virksomheten ved fagskolen ellers, kan styret eller rektor ved fagskolen fatte vedtak om at studenten skal bortvises i inntil ett år. Bortvisningen innebærer ikke at studenten fratras retten til å gå opp til eksamen. Hvis et slikt vedtak er fattet av rektor, gjelder det bare til styret kan fatte endelig vedtak.

(2) Hvis en student til tross for skriftlig advarsel fra fagskolen ikke retter seg etter et vedtak om bortvisning, kan styret vedta å utestenge studenten fra utdanningen i inntil ett år. Utestenging fra studiet innebærer at studenten fratras retten til å gå opp til eksamen.

(3) Hvis en student har skapt fare for liv eller helse eller har opptrådt grovt usømmelig overfor noen som studenten har møtt i forbindelse med undervisning eller praksisstudier, kan styret vedta at studenten skal utestenges fra fagskoleutdanning med klinisk undervisning og praksisstudier i inntil tre år. Tilsvarende gjelder hvis en student har brutt lovfestet taushetsplikt.

(4) Hvis en student har benyttet et falskt vitnemål eller andre falske dokumenter eller på annen måte opptrådt uredelig, jf. § 23 første og annet ledd, eller har fusket eller forsøkt å fuske, jf. § 23 første ledd tredje punktum, kan styret vedta at studenten skal utestenges fra all utdanning ved fagskolen i inntil ett år. Tilsvarende gjelder for en student som forsettlig har medvirket til fusk.

(5) Vedtak om å bortvise eller utestenge en student skal fattes med minst to tredels flertall. En student har rett til å uttale seg før det fattes vedtak i en sak om bortvisning og utestenging. Studenten kan klage på vedtaket. Departementet eller et nasjonalt klageorgan for fagskoleutdanning er klageinstans.

§ 25 *Vurdering av skikkethet* (gjeldende § 11)

(1) Departementet kan gi forskrift om at fagskolen skal vurdere om den enkelte student i bestemte utdanninger er skikket for yrket. Studentens skikkethet skal vurderes gjennom hele utdanningen.

(2) Et vitnemål for fullført og bestått utdanning innebærer at kandidaten er vurdert som skikket for yrket.

(3) Styret kan vedta at en student ikke er skikket for yrket. Blir det fattet slikt vedtak, kan studenten utestenges fra utdanningen i inntil fem år.

(4) Et vedtak om at en student ikke er skikket for et yrke, og et vedtak om å utestenge en student fra fagskoleutdanning fordi studenten ikke er skikket for yrket, kan fattes med minst to tredels flertall i styret. En student har rett til å uttale seg før det fattes vedtak i en sak om skikkethet eller utestenging. Studenten kan klage på vedtaket. Departementet eller et nasjonalt klageorgan for fagskoleutdanning er klageinstans.

(5) Departementet kan gi forskrift om vurderingskriterier, saksbehandling og klage på vedtak om vurdering av skikkethet.

§ 26 *Krav om politiattest* (gjeldende § 12)

(1) I utdanninger der studenter kan komme i kontakt med mindreårige som del av klinisk undervisning eller praksisstudier, kan fagskolen bestemme at studentene skal legge frem politiattest som omtalt i politiregisterloven § 39 første ledd. Fagskolen kan kreve politiattest ved opptak eller underveis i slike utdanninger.

(2) Hvis det er gitt særlige regler om politiattest for bestemte typer arbeid, gjelder disse reglene tilsvarende for studenter som deltar i praksisstudier eller klinisk undervisning.

(3) En student som er dømt eller har vedtatt forelegg for et straffbart forhold som omtalt i politiregisterloven § 39 første ledd, eller omtalt i regler om krav til politiattester som nevnt i annet ledd, kan utestenges fra praksisstudier eller klinisk undervisning. Studenten kan bare utestenges hvis deltakelse i praksisstudier eller klinisk undervisning må regnes som uforsvarlig på grunn av den kontakten studenten da får med mennesker.

(4) En student som er siktet eller tiltalt for et straffbart forhold som omtalt i politiregisterloven § 39 første ledd, eller omtalt i regler om krav til politiattester som nevnt i annet ledd, kan utestenges fra praksisstudier eller klinisk undervisning til rettskraftig dom foreligger, eller til saken er henlagt. Studenten kan bare utestenges hvis deltakelse i praksisstudier eller klinisk undervisning må regnes som uforsvarlig på grunn av den kontakten studenten da får med mennesker.

(5) På grunnlag av fagskolens uttalelse avgjør styret om studenten skal utestenges fra klinisk undervisning eller praksisstudier. Vedtak om å utestenge en student etter denne bestemmelsen skal fattes med minst to tredels flertall.

(6) Studenten kan klage på et vedtak om utestenging etter denne bestemmelsen. Departementet eller et nasjonalt klageorgan for fagskoleutdanning er klageinstans.

(7) Departementet kan gi forskrift om saksbehandling ved utestenging på grunn av straffbare forhold.

§ 27 *Rett til permisjon i forbindelse med fødsel og omsorg for barn* (NY)

(1) En student som får barn under studiene, har rett til permisjon fra studiene under svangerskap og til omsorg for barn. I permisjonsperioden har studenten fortsatt status som student ved fagskolen og har rett til å gjenoppta utdanningen på samme nivå som før permisjonen. En student som er gravid, har rett til utsatt eksamen hvis eksamensdatoen er i perioden mellom tre uker før termin og seks uker etter fødsel. Far har rett til utsatt eksamen hvis eksamensdatoen er innenfor to uker etter fødsel. Fagskolen kan gi nærmere bestemmelser om utsatt eksamen. Bestemmelsene i arbeidsmiljøloven §§ 12-1 til 12-5 og § 12-7 gjelder så langt de passer.

(2) Fagskolen skal legge til rette for at studenter som er i permisjon etter første ledd, kan gjenoppta utdanningen så raskt som mulig etter endt permisjon.

Kapittel 6 Økonomi og tilsyn

§ 28 *Offentlig tilskudd og egenbetaling* (gjeldende §§ 15 og 16 og Prop. 44 L § 15)

- (1) Fagskoler kan søke om offentlig tilskudd fra fylkeskommunen.
- (2) Fagskoler kan kreve egenbetaling fra studenter bare når det ikke ved tildeling av offentlige tilskudd er forutsatt at utdanningen skal være gratis. Departementet kan gi forskrift om fagskolens adgang til å kreve egenbetaling fra studenter.
- (3) Alle private fagskoler skal benytte offentlig tilskudd og egenbetaling fra studentene til den akkrediterte utdanningen og innenfor lovens formål.
- (4) Private fagskoler som mottar offentlig tilskudd, skal la tilskudd og egenbetaling komme studentene til gode. Private fagskoler som mottar offentlig tilskudd, kan ikke foreta utdelinger.
- (5) Private fagskoler som ikke mottar offentlig tilskudd, kan ikke foreta utdelinger som medfører at egenkapitalen blir lavere enn 20 prosent av eiendelene.
- (6) Departementet kan gi forskrift om disponering av offentlig tilskudd og egenbetaling, herunder ved avvikling.

§ 29 *Avtaler med nærstående* (Prop. 44 L § 16)

- (1) Private fagskoler kan ikke gjennomføre avtaler med nærstående eller overføre midler til nærstående på andre vilkår enn det som ville ha vært fastsatt mellom uavhengige parter.
- (2) Fagskolen skal kunne dokumentere at det ikke er gjennomført avtaler i strid med første ledd.
- (3) Hvis departementet ber om det, skal nærstående til private fagskoler gi departementet innsyn i dokumentasjon om avtaler som nevnt i første ledd.
- (4) Departementet kan gi forskrift om avtaler med nærstående, herunder hvem som regnes som nærstående, og krav om dokumentasjon.

§ 30 *Tilsyn* (Prop. 44 L § 17)

- (1) Departementet fører tilsyn med private fagskoler.
- (2) Private fagskoler plikter å bistå under tilsynet. De skal gi opplysninger som kan ha betydning for oppfyllelse av krav gitt i eller i medhold av denne loven. Departementet kan kreve at fagskolene dokumenterer og redegjør for slike opplysninger, for eksempel ved å utlevere eller sammenstille regnskapsmateriale med bilag, korrespondanse og styreprotokoller. Tilsynsmyndigheten skal få adgang til de lokalene fagskolen disponerer.
- (3) Tilsynsmyndigheten kan kreve at revisor og regnskapsfører utleverer opplysninger etter andre ledd uten hinder av lovbestemt eller avtalt taushetsplikt.
- (4) Departementet kan gi forskrift om fagskolens plikt til å bistå under tilsynet, blant annet om hvordan opplysninger skal gis, og om adgang til fagskolens lokaler.

§ 31 *Rapportering* (Prop. 44 L § 18)

(1) Private fagskoler skal rapportere regnskapsinformasjon og sammenstilte data om studietilbud, studenter og personale til departementet.

(2) Private fagskoler må gi særskilt melding til departementet ved fusjon, fisjon, salg, omdanning eller avvikling av virksomheten. De skal melde fra før slike endringer gjennomføres.

(3) Departementet kan gi forskrift om private fagskolars rapporteringsplikt og meldeplikt, hva rapporter og meldinger skal inneholde og formkrav.

§ 32 *Regnskap og revisjon* (Prop. 44 L § 19)

(1) Private fagskoler er regnskapspliktige etter regnskapsloven § 1-2 og denne loven. Regnskapslovens unntak for små foretak i § 3-1 andre ledd, jf. § 1-6, gjelder ikke for private fagskoler.

(2) Private fagskoler skal ha et økonomisk skille mellom de akkrediterte delene av virksomheten og de ikke-akkrediterte delene av virksomheten. Regnskapene skal kunne dokumentere at fagskolen opprettholder et slikt skille mellom delene av virksomheten.

(3) Regnskapene for private fagskoler skal revideres av statsautorisert eller registrert revisor, jf. revisorloven § 3-1.

(4) Departementet kan gi forskrift om krav til regnskapet, dokumentasjon og revisjon.

§ 33 *Pålegg om retting* (Prop. 44 L § 20)

Hvis departementet avdekker brudd på bestemmelser gitt i eller i medhold av denne loven eller i grunnlaget for tilskuddet, kan departementet pålegge fagskolen å rette dette innen en gitt frist.

§ 34 *Krav om tilbakebetaling av tilskudd* (Prop. 44 L § 21)

Hvis offentlig tilskudd disponeres i strid med bestemmelser gitt i eller i medhold av denne loven eller i grunnlaget for tilskuddet, kan departementet kreve tilskuddet tilbakebetalt. Vedtak om tilbakebetaling av offentlig tilskudd er tvangsgrunnlag for utlegg.

§ 35 *Tvangsmulkt* (Prop. 44 L § 22)

(1) For å sikre at pålegg som er gitt etter § 33 blir fulgt, kan departementet bestemme at den pålegget retter seg mot, skal betale en tvangsmulkt til staten. Tvangsmulkten fastsettes som løpende dagsmulkt fra utløpet av fristen som er satt i pålegget, og inntil forholdet er rettet.

(2) Departementet kan gi forskrift om tvangsmulkt, blant annet om utstedelse, størrelse, forfall, klage og lemping.

§ 36 *Overtredelsesgebyr* (Prop. 44 L § 23)

(1) Hvis en privat fagskole overtrer bestemmelser gitt i eller i medhold av denne loven, kan departementet ilegge fagskolen et overtredelsesgebyr. Overtredelsesgebyr kan ilegges foretak selv om ingen enkeltperson har utvist skyld.

(2) Størrelsen på overtredelsesgebyret fastsettes i hvert enkelt tilfelle. Et endelig vedtak om overtredelsesgebyr er tvangsgrunnlag for utlegg.

(3) Departementet kan gi forskrift om overtredelsesgebyr, blant annet om utstedelse, størrelse, forfall, klage og lemping.

§ 37 *Tilbaketrekking av godkjenning* (Prop. 44 L § 24)

(1) Hvis en privat fagskole ikke retter alvorlige forhold som er i strid med bestemmelser gitt i eller i medhold av denne loven, innen fristen etter § 33, kan departementet trekke godkjenningen av fagskolen eller fagskoleutdanningen tilbake.

(2) Departementet kan gi forskrift om saksbehandling ved tilbaketrekking av godkjenning etter denne bestemmelsen.

Kapittel 7 Diverse bestemmelser

§ 38 *Forholdet til forvaltningsloven* (gjeldende § 1b)

(1) Når fagskolene behandler saker etter loven her, gjelder bestemmelsene i forvaltningsloven om habilitet i §§ 6 til 10 og om taushetsplikt i §§ 13 til 13 e.

(2) Hvis ikke noe annet er bestemt, gjelder forvaltningsloven kapittel III til VI og VIII for avgjørelser om opptak, avsluttende vurdering, annullering av eksamen, bortvisning, utestenging, skikkethetsvurdering, godskrivning og fritak etter loven her.

(3) Departementet kan gi forskrift om at et vedtak fra NOKUT om godkjenning av fagskoleutdanning kan unntas bestemmelsene i forvaltningslovens kapittel VI.

§ 39 *Forsøk* (Prop. 44 L § 3 ellefte ledd og gjeldende § 3 åttende ledd)

Departementet kan vedta at det kan gjøres unntak fra loven og forskriftene til loven i forbindelse med tidsavgrensede organisatoriske eller pedagogiske forsøk.

§ 40 *Nasjonal vitnemåls- og karakterportal* (NY)

(1) Formålet med Nasjonal vitnemåls- og karakterportal er å sikre sannferdig informasjon om vitnemål og karakterer og forhindre bruk av forfalskede vitnemål og karakterutskriften. Staten ved departementet eier portalen.

(2) I portalen skal identitetsopplysninger som fødselsnummer, D-nummer og informasjon som kan identifisere fagskolen, bli innhentet automatisk, uavhengig av om portalen er tatt i bruk av den informasjonen gjelder. Vitnemål og karakterer skal kun innhentes fra fagskolene når portalen er tatt i bruk av den informasjonen gjelder. Det er den personen informasjonen gjelder for, som bestemmer hvem som skal få tilgang til informasjon i portalen, hvilken informasjon de skal få tilgang til, og for hvilket tidsrom.

(3) Departementet er behandlingsansvarlig for Nasjonal vitnemåls- og karakterportal. Departementet gir forskrift om portalen, blant annet om hvilke opplysninger som skal registreres, og hvordan opplysningene skal behandles.

Kapittel 8 Ikrafttredelse

§ 41 *Ikrafttredelses- og overgangsregler* (gjeldende § 18)

- (1) Denne loven trer i kraft fra det tidspunktet Kongen bestemmer.
- (2) Fra samme tidspunkt oppheves lov 20. juni 2003 nr. 56 om fagskoleutdanning.

23.2 Endring i studentsamskipnadsloven

§ 1 første ledd

Denne lov gjelder for studentsamskipnader, studenter og institusjoner som omfattes av universitets- og høyskoleloven, *og fagskoler som er tilknyttet en studentsamskipnad og studenter ved disse fagskolene.*

§ 2 tredje ledd

Departementet beslutter om studentsamskipnader skal opprettes, legges ned, *deles* eller slås sammen. Sammenslåing av studentsamskipnader kan gjennomføres ved at en eller flere studentsamskipnader overdrar sine eiendeler, rettigheter og forpliktelser som helhet til en annen studentsamskipnad med kontinuitet i rettighets- og forpliktelsesposisjoner. Aksjeloven §§ 13-13 til 13-16 gjelder tilsvarende så langt de passer for slik sammenslåing. *Deling av studentsamskipnader kan gjennomføres ved at studentsamskipnaden delvis overdrar sine eiendeler, rettigheter og forpliktelser til en eksisterende eller ny studentsamskipnad med kontinuitet i rettighets- og forpliktelsesposisjoner. Aksjeloven §§ 14-7 og 14-8 gjelder tilsvarende så langt de passer for slik deling.*

§ 3 tredje ledd

Med student forstås i denne lov personer med studierett ved universitet eller høyskole *eller fagskole*, som betaler semesteravgift. Studentgrupper som departementet i forskrift etter § 10 kan gi fritak fra krav om betaling av semesteravgift regnes også som studenter.

§ 4 nytt annet ledd

Institusjoner som omfattes av fagskoleloven har rett til å være tilknyttet en studentsamskipnad. Departementet avgjør hvilken studentsamskipnad den enkelte fagskole skal være tilknyttet.

24. LOVSPEIL

Nye §§	Gjeldende lov	Prop. 44 L – vedtatt, men ikke trådt i kraft .	Tiltak i Fagskolemeldingen
1	§ 1 første ledd og andre ledd andre og tredje punktum,		Tiltak 2 og 20
2	§ 1 andre ledd første punktum, tredje til femte ledd		
3	§ 1 a		
4	§ 2		Tiltak 30
5	§ 17	§ 25	
6	§ 14		
7	NY, § 5 tredje ledd bokstav b, fagskoleforskriften § 1-1		
8	§ 3 andre og tredje ledd, § 4 første og tredje ledd	§ 3 tredje, fjerde, syvende ledd og åttende ledd	Tiltak 8
9	§ 3 fjerde ledd	§ 3 andre ledd sist punktum og femte ledd	Tiltak 9, 10
10	NY		
11	§ 3 femte ledd	§ 3 sjetten ledd	Tiltak 11
12	§ 3 sjetten ledd	§ 3 første, andre og niende ledd	
13	§ 4 fjerde ledd		
14	§ 4a		Tiltak 12
15	NY		Tiltak 24, 26, 27, 28
16	§ 5 første og tredje ledd bokstav a, c og d		Tiltak 41
17	NY		Tiltak 40
18	§ 5 andre ledd		
19	§ 13		
20	§ 6		
21	§ 8		
22	§ 7		
23	§ 9		
24	§ 10		
25	§ 11		
26	§ 12		
27	NY		
28	§§ 15 og 16	§ 15	
29		§ 16	
30		§ 17	
31		§ 18	
32		§ 19	
33		§ 20	
34		§ 21	
35		§ 22	
36		§ 23	
37		§ 24	
38	§ 1b		
39	§ 3 åttende ledd	§ 11 ellefte ledd	

40	NY		Tiltak 38
41	§ 18	§ 26	